

Stenografični zapisnik

pete seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dne 19. januarija 1894.

Nazoči: Prvosednik: Deželni glavar Oton Detela. — Zastopnika c. kr. vlade: Deželni predsednik baron Viktor Hein in c. kr. okrajni komisar vitez Viljem Laschan. — Vsi članovi razun: ekszellenca knezoškof dr. Jakob Missia, Ivan Hribar, Janez Mesar. — Zapisnikar: Deželni tajnik Jožef Pfeifer.

Dnevni red:

1. Branje zapisnika IV. deželno-zborske seje dne 16. januarija 1894.
2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.
3. Priloga 38. Poročilo deželnega odbora o pospeševanju vinoreje na Kranjskem.
4. Priloga 40. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga novela k agrarnemu zakonu o izvrševanju sklepa viškega deželnega zbora z dne 13. maja 1893.
5. Priloga 41. Poročilo deželnega odbora glede zgradbe levega brega reke Kolpe pri Osilnici z dotičnim načrtom zakona.
6. Utemeljevanje samostalnega predloga gospoda poslanca Šukljeta, zadevajoč delež dežel pri prihodkih novega osebnega dohodninskega davka (k prilogi 37.).
7. Priloga 42. Poročilo finančnega odseka o proračunu bolniškega zaklada za 1894. l. in glede pokritja stavbinskih stroškov za novo bolnico v Ljubljani (k prilogi 11. in 33.).
8. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji umirovljenega okrožnega zdravnika Janeza Bobek-a za zvišanje pokojnine od 300 gld. na 400 gld.
9. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji stavbinskega odbora na Bledu za zgradbo poti v Radovniški soteski za podporo.
10. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Mihaela Habijana iz Malegavrhja za podporo vsled požara.
11. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji vasi Bojance za podporo za napravo vodnjaka.
12. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Mihaela Jakseta iz Roba za podporo v svrhu vzgojitve njegove hčere v zavodu za gluhoneme v Šmihelu pri Novem mestu.
13. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji županste v Dolenjem in Gorenjem Logatcu za podporo za napravo vodovoda.

Stenographischer Bericht

der fünften Sitzung

des krainischen Landtages

in Laibach

am 19. Jänner 1894.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Otto Detela. — Vertreter der k. k. Regierung: Landespräsident Victor Freiherr v. Hein und k. k. Bezirkscommissär Wilhelm Ritter v. Laschan. — Sämmtliche Mitglieder mit Ausnahme von: Se. Excellenz Fürstbischof Dr. Jakob Missia, Ivan Hribar, Johann Mesar. — Schriftführer: Landessecretär Josef Pfeifer.

Tagesordnung:

1. Lesung des Protokolles der IV. Landtags-Sitzung vom 16. Jänner 1894.
2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.
3. Beilage 38. Bericht des Landesausschusses, betreffend die Förderung des Weinbaues in Krain.
4. Beilage 40. Bericht des Landesausschusses, womit in Ausführung des Beschlusses des hohen Landtages vom 13. Mai 1893 eine Novelle zum Agrargesetze vorgelegt wird.
5. Beilage 41. Bericht des Landesausschusses betreffend die Verbauung des linken Ufers des Kulpaflusses bei Osilnic mit Vorlage des diesbezüglichen Gesetzentwurfes.
6. Begründung des selbständigen Antrages des Herrn Abgeordneten Šuklje, betreffend die Tangente des Landes bei den Einkünften der neuen Personal-Einkommensteuer (zur Beilage 37.).
7. Beilage 42. Bericht des Finanzausschusses über den Vorschlag des Krankenhausfondes pro 1894 und inbetreff der Bedeckung der Baukosten für das neue Krankenhaus in Laibach (zur Beilage 11 und 33.).
8. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des pensionirten Districtsarztes Johann Bobek um Pensionserhöhung von 300 fl. auf 400 fl.
9. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch des Rothweinflamm-Baucomités in Belde um Subvention zum Ausbau des Weges durch die Rothweinflamm.
10. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch des Abbrändlers Mihael Habian, Besitzers in Malivrh, um Subvention.
11. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch der Ortschaft Bojance um Subvention für die Errichtung eines Brunnens.
12. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch des Mihael Jakše von Rob um Subvention behufs Erziehung seiner Tochter im Taubstummeninstitute in St. Mihael bei Rudolfswerth.
13. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch der Gemeindeämter in Unter- und Oberloitsch um Subvention für die Errichtung der Wasserleitung.

14. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji društva za zgradbo zavetišča in vzgojevališča v Ljubljani za podporo.
15. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji županstva občine Ustja za podporo za napravo vodnjaka.
16. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji županstva Velike Poljane za podporo za ograjo šolskega vrta.
17. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji županstva v Cerknici za podporo za napravo vodovoda.
18. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji vasi Zagorica, Želeče, Mlino in Rečica, da se občina Bled razdeli v dve samostojni občini.
19. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji vasi Ribno, Selo, Koritno, Bodešče, Kupljenik, da se občina Bled razdeli v dve samostojni občini.
20. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji Valentina Krišperja, lastnika c. kr. priv. papirnice v Radečah za pavaliranje mostarine pri novem mostu čez Savo v Radečah.
21. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji županstva v Gorjah, da se občinska cesta od Spodnjih Gorij do Kernice uvrsti med okrajne ceste.
22. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji županstva v Gorjah glede podpore za napravo občinske poti iz Krnice v Zgoranje Radovno.
23. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji prebivalcev župnije Fara v Kočevskem okraju za razdelitev občine Kostel v dve samostojni občini.
24. Ustno poročilo upravnega odseka o resolucijah avstrijskega agrarnega shoda na Dunaji glede prenatredbe zemljiškega davka, uravnave zemljiščinega katastra in glede prenatredbe direktnih davkov.
25. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji glavnega odbora kmetijske družbe v Ljubljani za podporo v prospah kmetijstva.
26. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji kmetijske podružnice v Čatežu pri Trebnjem za podporo in za dovolitev ameriških trt.
27. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji prebivalcev vasi Dobravice, Geršice in drugih za podporo za zgradbo mosta pri Dobravcah.
28. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji županstva v Černemvrhu za podporo za zgradbo občinske poti od Zaloge do Černegavrha.
29. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji prebivalcev v Leskovcu za izločitev farne občine, oziroma jednega dela iste iz mestne občine Krške.
30. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji županstva v Mengšu in drugih za uvrstitev občinske ceste od Mengša do deželne ceste pod Križem med okrajne ceste.
14. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch des Vereines zur Gründung eines Rettungs- und Erziehungs-Institutes in Laibach.
15. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch des Gemeindeamtes in Ustia um Subvention für die Herstellung eines Brunnens.
16. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch des Gemeindeamtes in Großpölland um Subvention für die Einfriedung des Schulgartens.
17. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch des Gemeindeamtes in Zirkniz um Subvention behufs Errichtung der Wasserleitung.
18. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Ortschaften Auriz, Schallendorf, Seebach und Reischitz um Theilung der Gemeinde Belde in zwei selbständige Gemeinden.
19. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Ortschaften Reifen, Zelach, Koreiten, Wodešitz und Kuplenik um Theilung der Gemeinde Belde in zwei selbständige Gemeinden.
20. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des Valentin Krišper, Besitzers der k. k. priv. Papierfabrik in Ratlschach, um Pauschalirung der Brückenmauth bei der neuen Brücke über die Save in Ratlschach.
21. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des Gemeindeamtes in Görjach um Einreihung der Gemeindeftrafe von Untergörjach bis Kerniza in die Kategorie der Bezirksstraßen.
22. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des Gemeindeamtes in Görjach um Subventionsbewilligung zur Herstellung des Gemeindegweges von Kerniza nach Ober-Rothwein.
23. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Pfarrinsassen von Fara im Bezirke Gottschee um Theilung der Gemeinde Kostel in zwei Gemeinden.
24. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Resolution des österr. Agrartages in Wien bezüglich der Reform der Grundsteuer, Regulirung des Grundsteuerkatasters und bezüglich der Reform der directen Steuer.
25. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des Centralausschusses der Landwirtschaftsgesellschaft in Laibach um Subvention behufs Förderung der Landwirtschaft.
26. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Landwirtschaftsfiliale in Tschatesch bei Treffen um Subvention und um Verabfolgung von amerikanischen Reben.
27. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über das Gesuch der Ortsinsassen von Dobraviz, Geršitz u. a. um Subvention für die Errichtung einer Brücke bei Dobraviz.
28. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über das Gesuch des Gemeindeamtes in Schwarzenberg um Subvention für die Herstellung des Gemeindegweges Salloch-Schwarzenberg.
29. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über das Gesuch der Insassen von Haselbach um Trennung der Pfarrgemeinde, respective eines Theiles derselben von der Stadtgemeinde Gurkfeld.
30. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des Gemeindeamtes in Mannsburg und anderer um Einreihung der Gemeindeftrafe von Mannsburg bis zur Landesstrafe bei Kreuz unter die Bezirksstraßen.

Seja se začne ob 10. uri 25 minut dopoldne.

Beginn der Sitzung um 10 Uhr 25 Minuten Vormittag.

Deželni glavar:

Potrjujem sklepčnost visoke zbornice in otvarjam sejo. Gospoda zapisnikarja naprosim, da prečita zapisnik zadnje seje.

1. Branje zapisnika IV. deželno-zborske seje dné 16. januarja 1894.**1. Lesung des Protokolles der IV. Landtags-sijung vom 16. Jänner 1894.****Tajnik Pfeifer:**

(Bere zapisnik IV. seje v nemškem jeziku. —
Sieht das Protokoll der IV. Sijung in deutscher Sprache.)

Deželni glavar:

Želi kdo kak popravek v ravnokar prečitanem zapisniku?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, izrekam, da je zapisnik zadnje seje potrjen

2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.**2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.****Deželni glavar:**

Naznanjati mi je, da je gospod poslanec Hribar prosil še daljnega dopusta za danes, katerega mu dovoljujem.

Došle so mi sledeče peticije:

Gospod poslanec Murnik izroča prošnjo združnice avstrijske družbe belega križa v Ljubljani za podporo.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Višnikar izroča prošnjo tržke občine Ribnica za podporo k napravi bolnice in hiralnice.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec dr. Tavčar izroča sledeči prošnji:

Dramatično društvo v Ljubljani prosi dovoljenja treh predstav na teden v deželnem gledišči v sezoni 1894/5.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Letoviško društvo na Bledu prosi podpiranja zgradbe letoviškega poslopja na Bledu od strani dežele.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Pfeifer izroča prošnjo Jerneja Pečnika v Krškem za podporo k izkopavanju starin leta 1894.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec dr. Schaffer izroča prošnjo paznikov II. razreda v deželni prisilni delavnici za zvišanje plač.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Dragoš izroča sledeči prošnji: Občini Loka in Griblje prosite olajšav pri legalizaciji.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Občini Loka in Griblje prosite, da se račun cestnega odbora pošilja občinam na dom v pregled.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Deželnemu odboru so došle prošnje za deželni zbor, katere mi je čast izročiti:

Rožun Jožefa v Ljubljani prosi podpore za vzgojo njenih otrok.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Keber Ivan, slušatelj na c. kr. vojaškem živinozdravniškem zavodu na Dunaji prosi podpore.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Der Verwaltungsrath des Elisabeth-Kinderhospitals in Laibach bittet um Gewährung einer Jahressubvention.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Vandeschulrath hier legt vor das Gesuch des Ortschulrathes in St. Anna um Bewilligung einer Subvention für den Schulhausbau.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Županstvo v Moravčah pri Litiji prosi podpore za napravo vodovoda pri sv. Križu.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

3. Priloga 38. Poročilo deželnega odbora o pospeševanju vinoreje na Kranjskem.**3. Beilage 38. Bericht des Landesauschusses, betreffend die Förderung des Weinbaues in Krain.**

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

4. Priloga 40. Poročilo deželnega odbora, s katerim se predlaga novela k agrarnemu zakonu o izvrševanju sklepa visokega deželnega zbora z dné 13. maja 1893.**4. Beilage 40. Bericht des Landesauschusses, womit in Ausführung des Beschlusses des hohen Landtages vom 13. Mai 1893**

eine Novelle zum Agrargefetz vorgelegt wird.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

5. Priloga 41. Poročilo deželnega odbora glede zagradbe levega brega reke Kolpe pri Osilnici z dotičnim načrtom zakona.

5. Beilage 41. Bericht des Landesauschusses, betreffend die Verbanung des linken Ufers des Kulpaflusses bei Osilniz mit Vorlage des diesbezüglichen Gesetzentwurfes.

(Izroči se upravnemu odseku. — Wird dem Verwaltungsausschusse zugewiesen.)

Sedaj prestopimo k 6. točki dnevnega reda ter prosim predlagatelja gospoda poslanca Šukljeta, da utemeljuje svoj samostalni predlog.

6. Utemeljevanje samostalnega predloga gospoda poslanca Šukljeta, zadevajoč delež dežel pri prihodkih novega osebnega dohodninskega davka (k prilogi 37.).

6. Begründung des selbständigen Antrages des Herrn Abgeordneten Šuklje, betreffend die Tangente des Landes bei der neuen Personal-Einkommensteuer (zur Beilage 37.).

Poslanec Šuklje:

Častiti gospodje tovariši! V formalnem oziru je pravna podstava mojemu današnjemu predlogu član 19. deželnega reda, ki daje deželnemu zboru našemu pravico, posvetovati se in nasvete stavljati tudi o tacihi splošnih zakonih, katere je izdati, ako to namreč zahteva potreba in korist dežele, in meni se vidi, da mi nihče ne bode zanimal, da je preosnova naših direktnih davkov prištevati najznamenitejšim zadevam, katere neposredno in jako intenzivno vplivajo na upravo dežele in na blagor njene prebivalstva.

V meritoričnem oziru pa se naslanja moj predlog na § 22. deželnega reda, ki določuje, da sme dežela, oziroma deželni zastop v pokritje deželnih potrebsčin priklade nalagati na direktne cesarske davke, in sicer jih smemo do 10% nalagati in pobirati tudi brez Najvišjega potrjenja. To je pravni položaj, v katerem se nahajajo deželni zastopi nasproti osrednji vladi, ki je pred dobrim letom predložila državnemu zboru obširno vladno predlogo in načrt o preosnovi direktnih davkov naših.

S tem načrtom vlada namerava poleg drugih sprememb sedanje davčne sisteme tudi vpeljati čisto nov davek, osebni dohodninski davek — Personal-Einkommensteuer — in iz jako umljivih razlogov, o

katerih spregovorim kasneje, hoče vlada novo dohodarino oprostiti vseh priklad od strani avtonomnih korporacij. Ker pa ne more kršiti po deželnih redih zagotovljene pravice deželnih zborov, ponuja jim v § 271. dotične zakonske predloge kompromis in pravi: deželni zakladi onih v državnem zboru zastopanih kraljestev in dežel, katere so potom posebnih državnih zakonov — „Im Wege der Landesgesetzgebung“ — odpovedo pravici do avtonomnih priklad na novi osebni dohodninski davek, onim dajem jaz 20% tistega doneska, ki se je v dotičnem letu in v dotični deželi dejansko bil dosegel pri novi osebni dohodarini.

Gospoda moja, tu pa nastane vprašanje, bi li kazalo deželi Kranjski privoliti v tako ponudbo, ter ali je ponudba sploh primerna razmeram dežele Kranjske.

Predno pa o tem govorim, hočem mimogrede tangirati neko predvprašanje, ki je velike načelne važnosti. Glasi se, ali je reforma naših direktnih davkov v istini potrebna postala? Gospoda moja, brez najmanjšega pomisleka rečem in poudarjam odločno, da je preosnova naših direktnih davkov ne le potrebna, temveč neizogibna. To vprašanje je rešeno, rekel bi, communi consensu omnium, je rešeno od avtoritativnih strani. Če si pa poiščemo glavni povod nedostatnosti sedanje davčne sisteme, vidi se mi, da največ teh nedostatkov izvira iz tega, ker je sedanja sistema naših direktnih davkov sestavljena zgolj iz prinosnih davkov, — Ertragssteuern — kajti sedanjo dohodarino tudi prištevam le nominalno dohodninskim davkom in zaradi tega, ker je davčna sistema naša tako sestavljena, zgrešimo mi prav za prav in moramo zgrešiti pravi objekt, pravi predmet državnemu obdačenju. Kajti gospoda moja, kje pa tiči objekt davkom? Tudi to vprašanje je dandanes uže odločeno. Teorija in praksa priznavata, da je davčna zmožnost — die Leistungsfähigkeit — posameznih davkoplačevalcev istiniti objekt in ob jednom merilo, po katerem naj razdeli država svoje davke. To načelo sedaj tudi v praksi zmagovito prodira. Za to le en dokaz! Tisti gospodje, ki se bavijo s primerjanjem davčnih sistem, mi bodo pritrdili, da so direktni davki pruskega kraljestva gotovo uzorni, in kaj poreče pruski finančni minister Miguel v spomenici z dne 2. nov. 1891., s katero je predložil novo davčno predlogo poslanski zbornici Berolinski? V tem nagibnem poročilu citate sledeči stavek: „Wie der gegenwärtig fast allseitig anerkannte Grundsatz der Besteuerung nach der Leistungsfähigkeit dem Begriffe und dem Wesen des Staates am meisten entspricht, so muß er auch vom Standpunkte der praktischen Steuerpolitik als der allein durchführbare bezeichnet werden.“

Gospoda moja, kako se pa pri nas obdači davčna zmožnost? Skrajno ne je d n a k o obdačena davčna zmožnost je neizogibna posledica pravo-močnih davčnih zakonov Avstrijskih. Navajal bi lahko jako kompliciranih slučajev, hočem pa navesti najprostejše. Vzemite na primer dva davkoplačevalca, pri katerih obstoje dohodki zgolj iz najemšine dveh hiš, podvrženih hišno-najemninskemu davku. Oba imata po eno veliko hišo, ki vrže, re-

cimo, po 10.000 brutto dohodka, toda eden teh hišnih posestnikov ima prosto nezadolženo hišo, čisto grutno knjigo, drugi pa ima 150.000 gld. hipoteke na svoji hiši. Gospoda moja, ali je davčna zmožnost pri obeh teh hišnih posestnikih ista? In vender, ker nimamo drugega davka, nego prinosni davek, država nejednako postopa nasproti tema dvema davkoplačevalcema. Tista pravica, ki podeljuje § 12. novele z dne 9. februarja leta 1882. dolžniku, da sme regresirati pri upniku za plačani davek, tista pravica je tako le na papirji in nima praktičnega pomena. Torej vidite, da smo mi po bistveni naravi naše davčne sisteme prisiljeni, z nejednakim merilom stopiti pred davčno zmožnost.

Pa še nekaj drugega bi omenil izmed mnogih nedostatkov. Naša davčna sistema je taka, da nam uhajajo leto za letom najboljše davčne sile, akoravno, kakor veste, davčni erar ni prepohleven. Pred mano stoji tovariš Pfeifer, ki leto za leto opeva tisto tužno pesem o grabežljivosti davčnega fiskusa; toda vsa ta grabežljivost nič ne izdaja v tem slučaju, davčni erar ne more do premnogih davčnih sil zaradi sestave davčne sisteme. Le vzemite premični kapital, vsaj ste lahko milijonarji, imate lahko 100.000 gld. dohodka na leto, in vender se utegne pripetiti, da niti krajcarja ne boste imeli plačevati direktnih davkov. Varovati se Vam je le treba, da ne vtaknete svojega denarja v nepremična posestva ali v kako obrtno podjetje, potem pa lahko mirno v Božjem strahu režete kupone iz papirjev, ki so davka prosti, in posledica je, da se take krepke davčne sile ne morejo pritegniti obdačenju! Torej gospoda moja, meni se vidi, če hočemo to predugaciti, se nam že po naravi teh nedostatkov odkaže prava pot, prava mer. Jaz sodim, da je vlada pametno postopala, ko je predložila državnemu zboru načrt zakona, s katerim hoče vpeljati nov osebni dohodninski davek na progresivni podlagi. Le tako bode mogoče služiti vzvišenemu namenu, zadeti davčno zmožnost in zjednačiti davčna bremena, razbremeniti one, ki so preveč obremenjeni z davki in ostreje pritegniti one, ki dosedaj premalo davkov plačujejo ali se obdačenju popolnoma odtegujejo.

Toda gospoda moja, osebni dohodninski davek, ki ima ta velevažni namen, more zvršiti odmerjeno mu funkcijo le z nekim pogojem. Kakor hitro ga ne oprostite vseh avtonomnih priklad, mora zgrešiti svojo funkcijo. To izvira iz bistva njegovega, in — če psihologično govorim — utemeljena je tudi v slabotni človeški naravi. Podstava temu davku more biti vedno le davčna izpovedba, davčna fasija, ali človeška narava je enkrat taka, da je davčna morala preslaba nasproti previsoki in celo negotovi davčni meri. Ljudje ne bodo pravilno fatirali, če ne vedo, kaj jih čaka, koliko breme se jim bode naložilo od strani dežele, občin itd., in ta negotovost mora neugodno vpljivati na fasijo. Vzemite na primer, da prebiva v kaki kmetijski občini imovit kapitalist sredi samih revnih malih davkoplačevalcev. On nikdar ne bode vedel, koliko mu bode odmerjenega dohodninskega davka, in lahko se mu pripeti, da bode na njegov račun občina sklenila kako neprimerno drago zgradbo, ker si bodo

občinci mislili: „mi itak plačujemo le malo in potreščino bomo pokrili s priklado, katera bo večinoma padla na dotičnega bogatina.“ Gledé na to eventualiteto sem prepričan, da iz gole bojazni ne bode pravilno fatiral svojih dohodkov. Vsled tega je torej država primorana siliti na to, da ostane osebni dohodninski davek prost avtonomnih priklad, da se ga ne dotaknejo dežele, okraji, občine itd. Reči moram, da finančni ministri običajno niso na glasu, da bi potratno sipali svoje darove, in ako je torej v tem slučaju finančni minister deželam ponudil 20% novega dohodninskega davka kot odškodnino, če se odpovedó pravici do priklad na novo dohodarino, znal je dobro, zakaj je storil deželnim zakladom to ponudbo. In sedaj gospoda moja, oglejmo si nekoliko bližje to ponudbo. Vlada pravi: „20% tistega dohodka, katerega dobim potem osebnega dohodninskega davka v dotičnem letu in v dotični deželi, Vam ponujam, če se odrečete pravici do vseh avtonomnih priklad na ta davek.“ V tem hipu, ko se nam stavi označena ponudba, nastane za nas vprašanje, ali bi pač kazalo privoliti v tako zamenó, in ali je ponujena odškodnina primerna razmeram in gospodarstvu dežele Kranjske.

Na prvi pogled je ta ponudba jako ugodna za nas, kajti član V. uvodilnega zakona — deß Einführungsgeheß — konstruira to stvar tako, da se bodo stari prinosni davki predpisovali kakor dosedaj — prikladna podstava ostane torej nespremenjena, dežele, okraji, občine itd. bodo po prikladah dobivale ravno toliko, kakor dosedaj, in 20% tangenta iz dohodkov novega osebnega dohodninskega davka, videti je kot čisti dobiček.

Motivno poročilo govori ravno tako in se izraza sila optimistično. Na strani 38. in 39. nagibnega poročila citate: „Indem die Länder durch diese ihnen eröffnende neue Einnahme die Deckung für einen nicht unerheblichen Theil ihrer Landesbedürfnisse finden werden, werden sie ohne Zweifel in die Lage kommen, das Ausmaß der zu den staatlichen Ertragssteuern erhobenen Landeszuschläge herabzusetzen, wodurch als Schlusswirkung eine zwar indirecte, aber darum nicht weniger wirksame Erleichterung der Ertragssteuer erzielt wird.“

Ja, da bi to res bilo na Kranjskem. Pa ne bode tako. Gospoda moja, če tudi ostane zakon, kakor ga je vlada predložila, če ga ne spremenimo v državnem zboru tako, da se takoj definitivno znižajo stari davki, tudi v tem slučaju traje veselje naše le kratke dve leti, kajti že po članu X. istega navodilnega zakona je izrečno določeno, da stopi dve leti po pravokrepnosti novih davčnih zakonov namesno davčnih dopustkov, definitivno znižanje starih državnih davkov, in kaj to za nas pomeni? V istem hipu skrči se Vam prikladna podstava — die Zufüßlagßbafiß — odstotek deželnih priklad zaleže torej manj nego dosedaj, in mesto, da bomo mogli znižati prikladno odstotje, kakor trdi nagibno poročilo, temveč primorani bomo celo zvišati ga. Pri nas pa pritisne še druga reč. Delež deželni pri novi dohodarini bode tangenta one davčne svote, katera se je v istini bila nabrala v dotični deželi. Pa mi smo revna dežela, in pri nas ne boste dobili Bog zna koliko osebnega dohodninskega davka.

Kar se pa tiče starih prinosnih davkov, znižali se bodo več ali manj enakomerno po vseh deželah cele države, in vsled tega bode izguba deželnega zaklada našega veliko večja, nego zboljšanje potom teh odstotkov pri dohodarini, ki se nam ponujajo.

Rekel sem, da na Kranjskem uspeh osebnega dohodninskega davka ne bode izdaten. Siromašna dežela smo, in poleg tega pride tu v poštev še druga okolnost. Da jo prav ocenimo, ozirati se nam je na § 211. vladnega načrta, kateri določa kraj davčnega predpisa — Ort der Steuerverordnung. — V zmislu § 211. predpisati je novi dohodninski davek v oni občini, kjer ima davkoplačevalec svoje stanovanjstvo — seinen Wohnsitz — ali ako tacega nima — in Erwerbsort — potem v isti občini, kjer ima svoje stalno bivališče — seinen dauernden Aufenthalt. — Mogoče je, in tudi na to se ozira § 211., da prebiva dotični davkoplačevalec v več občinah. Glede davčnega predpisa ozirati se je v tem slučaju na vse te občine, vendar s pridržkom, da to bivanje ne sme trajati manj nego dva meseca. Gospoda moja, kaj pa vidite na prvi pogled, če to določilo aplicirate na Kranjske razmere? Ne bodem navajal imen, izjemoma hočem enkrat posnemati tovariša Povšeta, katerega vselej preleti sveta groza, kadar bi moral spregovoriti kako ime. Vprašam Vas pa, kje so pa naši največji zemljiški posestniki? Ne stanujejo v deželi, gospoda moja, oni bivajo drugod, v naših občinah ti kavalirji niso niti dva meseca ne, in kaj je posledica temu? Njih osobni dohodninski davek se jim predpiše drugod, na Gorenje Avstrijskem, na Češkem, na Dunaji ali kjer si bodi, in dežela naša, katerega vendar tudi za te davkoplačevalce marsikaj žrtvuje iz svoje blagajnice, kajti različne vodne zgradbe, ceste, šole itd. pridejo tudi njim v korist, ne bo si mogla poiskati regresa pri dotični dohodarini. In vzemite največjega trgovca ljubljanskega, kje biva? Izven dežele naše, gospoda moja. Na Kranjskem mu pač cvete trgovina, dohodek svoje pač dobiva od tod, ali uživa jih drugod in ne v Ljubljani — do česar ima seveda pravico — ali deželni zaklad nima regresa pri njem, pri nas se mu ne bode predpisal dohodninski davek, in torej nam odpade dotični delež. Ravno to povedati bi se dalo še o drugih krepkih davčnih silah, pa ni mi jih treba dalje navajati. Gospoda moja, misliti moramo na bodočnost. Jaz imam nado, da se bode na Kranjskem vendar enkrat tudi pričela razvijati velika obrtnija v večji meri kakor sedaj. Vsaj imamo zadosti naravnih pogojev za tak razvoj, imamo velikanske vodne sile, bogate zaklade premoga, tudi geografična lega proti Balkanu je ugodna, in naposled Kranjski delavec je izboren, in torej se vendar smemo nadejati, da se bodo prej ali slej naselili tudi pri nas tudi kapitalisti, ki bodo te naravne pogoje izkoriščevali in osnovali velike industrije. Gospoda moja, mimogrede bodi to omenjeno, jaz smatram to za veliko kratkovidnost, ako se razvoju velike obrtnije v naši deželi delajo ovire. Recimo, da pride danes ali jutri iz kake druge Avstrijske dežele kak kapitalist in si v naših krajih dá napraviti kako veliko tovarno. On bode stanoval na Dunaji, tovarno mu bode opravljal ravnatelj, in le tu in tam bode

prišel nekoliko pogledat. Podjedje njegovo ne bi moglo prospevati brez onih žrtev, katere doprinašajo dežela, okraj in občine za šole ceste, vodne zgradbe itd., ali dohodkov svojih ne bo užival pri nas, dohodninski davek se mu ne bode predpisaval pri nas in torej dežela zopet ne bode imela nobenega regresa.

Gospoda moja, dokazano je s tem, da treba dobro upoštevati, kaj porečeta §§ 211. in 271. Mislim, da vsakdo izmed Vas čuti, da omenjeni določili nista v interesu naših deželnih financ, in torej poslužujmo se dane nam pravice, posvetujmo se o tej stvari, povejmo potem svoje mnenje, kako želimo predručena ta določila.

S tem, gospoda moja, sem prav za prav že rešil svojo nalogo ter upam, da se bode moj predlog odseku odkazal v posvetovanje. Toda gospoda moja, čas nam je kratko odmerjen in davčno vprašanje je težavno in zamotano, je cel kompleks najtežavnijših vprašanj in zato se mi vidi, da ne bode odveč, ako že danes v utemeljevalnem govoru svojem povem, kako si mislim to spremembo.

Ena težava je pač pri celi stvari, ta namreč, da niti približno ne znamo, koliko utegne vreči nova dohodarina tekom prvih let. Tudi vlada si v svojem sicer jako dobro sestavljenem poročilu ni mogla pomagati drugače, nego pritegnila je v svoje kombinacije analogijo prusko, primerjala je imovitost obeh držav in število prebivalstva in prišla do zaključka, da bode novi dohodninski davek vrgel najmanj 14.325.000 gld. in maximum 21.480.000 gld. in à raison tega računa preliminiran je dohodek dežel iz te dohodarine minimum 2.865.000 gld. in maximum 4.296.000 gld.

Gospoda moja, v državnem zboru je bilo pač mnenje precej splošno, da je ta račun nekoliko prepesimističen, da bi več utegnili prihajati od nove dohodarine; pa navzlic temu in ne glede na to so se takoj pri prvem branji tega načrta čuli pomisleke, je-li pač pravilen ta način odškodovanja dežel ali ne. Prvi poslanec, ki je napravil protipredlog je bil državni poslanec poljak David Abrahamowicz, mož, o katerem naravnost rečem, da je jeden najbolj verziranih avtoritet v davčnih vprašanjih. Poslanec Abrahamowicz je bil mnenja, naj si vzame država ves dohodninski davek brez vsakih priklad avtonomnih korporacij, v zameno za to pa naj odstopi deželam hišnorazredni davek, da bi z njim razpolagale. Gospoda moja, hišnorazredni davek vrže po proračunu za leto 1894. v vsej državi vsega skupaj 5.589.000 gld. Kar se tiče dežele Kranjske, ako bi bilo to mogoče, da ga dobimo, danes Vam svetujem, pustimo urno tistih 20 odstotkov in zadovoljni bodimo z hišnorazrednim davkom; kajti preliminirana svota hišnorazrednega davka znaša za leto 1894. 140.000 gld., kar bi bil pač lep dohodek za deželni zaklad. Toda vprašanje je, ali morejo privoliti nekatere druge dežele v tako zameno? - Vsaj je naravna prikažen, da je ta davek v nasprotni proporciji z imovitostjo dotične dežele. Imovite dežele, katere imajo razvito obrtnijo, mnogo bogatinov, ki dosti prispevajo k dohodarini, imajo malo hišnorazrednega davka in ravno te dežele bi bile prikraj-

šane, če bi privolile takemu kompromisu med državnim in deželnim gospodarstvom. Navesti hočem par izgledov in primerjati, recimo, Šlezijo s Kranjsko. Šlezija je za polovico manjša nego kronovina Kranjska, pa broji za 107.000 prebivalcev več, plača pa za 1.000.000 gld. več direktnih davkov, kakor Kranjska. Naravno torej, da bode veliko bolj pritegnjena k uspehu dohodninskega davka, nego dežela naša in kaj znaša hišnorazredni davek v Šleziji? 118.000 gld., to je 22.000 gld. manj nego pri nas na Kranjskem. Ali torej mislite, da bode deželni zbor Šlezijski privolil v tako zameno? Se bolj drastična je stvar pri Nizjeavstrijski.

Nizjeavstrijska ima več nego petkrat toliko prebivalcev, kakor dežela Kranjska in plačuje jeden in dvajsetkrat toliko direktnih davkov, in gospoda moja, ves hišnorazredni davek v Nizji Avstriji znaša le 420.000 gld. Gospoda moja, jaz mislim, noben poslanec Nizjeavstrijski ne bi se mogel zadovoljiti, da bi se deželi za to, da se odpove svojim dohodarskim prikladam, dalo v zameno le tistih siromašnih 420.000 gld., ki jih vrže hišnorazredni davek. In še neka stvar kaže evidentno, da je nemogoče, prodreti s takim nasvetom. Trst z okolico reprezentira deželo za sè, in Trst plačuje dosti direktnih davkov ter ima mnogo bogatinov. Gotovo je, da bode Trst tudi imel izdaten delež pri novi dohodarini. Ali koliko plačuje hišnorazrednega davka? Vzemite detailni proračun direktnih davkov za Trst za leto 1894., in videli bode, da plačuje hišnorazrednega davka siromašnih 9.000 gld. (Klici: — Rufe: „Čujte!“) Iz tega se razvidi, da je predlog, nadomestiti te odstotke, ki nam jih ponuja vlada s hišnorazrednim davkom, neizvršljiv. Ugajal bi nam, a ni mogoč.

Drug predlog bi bil, da bi se državi prepustil ves dohodek nove dohodarine, toda da si dežele za to izgovoré pri državi ali kvoten primeren del skupnih direktnih davkov, plačanih v dotieni deželi. Gospoda moja, takemu nasvetu bi jaz moral odločno ugovarjati in sicer iz dvojnega razloga. Med skupnimi direktnimi davki imate zapopaden tudi stari dohodninski davek, ki ga plačujejo delniške družbe, železnice in sploh vsa podjetja, katera so primorana do javnih računov. Od skupne svote 27.664.000 gld., s katero se za leto 1894. preliminira vsa stara dohodarina, spada nad 16.075.000 gld. v to davčno kategorijo, torej veliko več nego polovica. Če bi se torej na ta način odmerila odškodnina, bi bil to pač silni dobiček za Nizjeavstrijsko, kajti tam Dunaj odločuje, tam je sedež velikih društev in tam se tudi prepisuje ta davek, za silo bi mogli z njim shajati še Trst, Češka in Moravska, vse druge dežele pa bi glasno morale oporekati. Nizjeavstrijska z Dunajem vred plačuje dohodninskega davka I. razreda 11.382.000 gld., in cela velika Galicija ga plačuje le 1.590.000 gld. Že iz tega je razvidno, da taka razdelitev ne bi bila praktična in sicer ravno radi omenjenih velikih društev ne, katera raztezajo svoj obrat ne le čez eno deželo, temveč čez mnoge, dostikrat čez vse dežele; povsodi deželnim zakladom povzročujejo troške po raznih deželnih napravah, katere izkoriščajo, ali davčni predpis je drugačna stvar.

Berite zakon z dné 8. maja leta 1869. o davčnem predpisu železniških društev, in precej bode videli, da bi taka računsko podstava našim deželnim financam ne mogla ugajati in da bi tudi ne bila pravična.

In še nek drug razlog, gospoda moja, napotil me je do tega, da ne bi mogel sprijazniti se s tako zameno. Glavni smoter davčne preosnove, etična tendenca novih davčnih zakonov je ta, da hočemo pravično razdelitev naših davkov po davčni zmožnosti, da hočemo ostreje pritegniti krepke davčne sile, ter razbremeniti slabotne davkoplačevalce. Gospoda moja, mi zanikujemo to načelo, kakor hitro je aplicirano samo na pojedine davkoplačevalce, kajti to načelo treba raztegniti tudi na dežele in deželne zaklade. Tudi med njimi je mnogo razločka glede davčne zmožnosti, tudi tu mora previdna in modra finančna uprava ozir jemati na dežele, ki omagujejo pod bremenom potrebsčin za javnopravne naloge, katere jim je odkazala država sama. Ali ravno ta moment se popolnoma prezira, če se odškodnina odmeri deželam le po razmerji skupnega direktnega davka.

Nisem torej mogel priti do drugega zaključka, nego da bi bilo najboljšje sredstvo to, pustimo državi ves osebni dohodninski davek, pa zahtevajmo v zameno kot odškodnina za priklade, katerim se odpovemo, primeren aliquoten delež realnega davka, realni davek, to je gruntni davek in davek na poslopja, torej hišnorazredni in hišno najemninski davek. Če si ogledate razvrstitev realnega davka v posameznih deželah, našli bode, da neko posebno prikazen. Namreč stvar je taka: v imovitih deželah prevladuje hišno-najemninski davek, v revnih pa gruntni in hišnorazredni davek. Vzemite na primer zopet Nizjo Avstrijo in Galicijo in videli bode, da v Galiciji znaša gruntni davek 5.064.000 gld., v Nizji Avstriji pa 4.378.000 gld.; hišnorazredni davek znaša v Galiciji 1.570.000 gld., v Nizji Avstriji pa le 420.000 gld. Oglejte si pa hišno najemninski davek, pa bode videli, da znaša v Galiciji 1.680.000 gld., v Nizji Avstriji pa nič manj nego 11.600.000 gld. Tukaj se dá doseči neka kompenzacija. Če računete na tej podlagi, našli bode, da dobi Galicija polovico tega, kakor Nizja Avstrija, če pa povprek po skupni svoti vseh direktnih davkov računete, pa je posledica take razdelitve odškodnin, da bi dobila Nizja Avstrija **trikrat** več, nego celo razprostrano Gališko kraljestvo. Isto prikazen, dasiravno ne v tako ekscentričnem razmerji, nahajamo tudi pri naši Kranjski. Iz vsega se torej jasno vidi, katero pot nam kaže gospodarski interes naše ožje domovine, in lahko jo ukrenemo, vsaj nam jo narekuje tista davčna justitia distributiva, katera ima v razbremenjenji slabotnih davčnih sil svoj končni smoter.

Ker sodim, da se bode moj predlog odkazal davčnemu odseku v posvetovanje, danes ne bodem več govoril. Upam, da bodem imel pozneje priliko, bolj natančno razvijati svoje nazore, za sedaj pa bi končno napravil samo še eno opazko. Mogoče, da me kdo vpraša, zakaj pa ravno danes in v tem zasedanji staviš tak nasvet? Gospoda moja, odgovoriti hočem brez ovinkov. Da bi bil deželni zbor sklican meseca septembra, kakor smo mislili, uverjeni bode,

da ne bi bil zinil besedice, kajti takrat je bilo na Danaji v naših krogih mnenje o rešitvi tega zakona silno pesimistično. Gospodje tovariši iz državnega zbora mi bodo pritrdili, če rečem, da je bilo pravo Sisyphusovo delo, baviti se v odsekih državnega zbora s tem težavnim vprašanjem. Danes ima stvar drugo lice, predbacivajte novi parlamentarni konstelaciji, kar hočete, nekaj jej ne morete odreči. Lice Dunajskega parlamenta se je popolnoma spremenilo. Prej smo imeli onemogel, marastičen in za vsako večje in resno delo nesposoben parlament in sicer uže skozi celo leto. Da bi bila pri nas vkoreninjena navada, ki je bila na Angleškem v 17. in 18. stoletju, ko so dajali parlamentu posebne priimke, in da bi hotel s priimkom označiti prejšnji naš parlament, bi mu jaz ne mogel dati drugega naslova, nego da ga imenuje: „le parlement fainéant“, „leni parlament!“

Dandanes imate bolj sveže ozračje, sedanji parlament zadobil je zopet svojo tvorno energijo, in utemeljeno je upanje, da rešimo vladni načrt. Če ste lani vprašali kakega izmed tovarišev iz davčnega odseka, kedaj bomo pač dogotovili svoje delo, smejali so se Vam. Vprašajte ga danes in odgovoril Vam bode: „mi lahko doženemo davčno preosnovo do julija v odseku in v jeseni se že lahko prične posvetovanje in pleno“. Sedaj je torej pravi in skrajni čas, da deželni zbor vojvodine Kranjske v zmislu deželnega reda dvigne svojo besedo o tem preeminentnem vprašanju, in jasno izreče, kar se mu vidi primerno v blagor naše dežele. Toplo priporočam svoj predlog, v formalnem oziru pa nasvetujem, da se odkaže posebnemu odseku, sestavljenem iz 7 članov, katerega naj voli visoka zbornica. (Občna živahna pohvala. — Allgemeiner lebhafter Beifall.)

Deželni glavar:

Gospod poslanec Šuklje predlaga, da se njegov predlog izroči posebnemu odseku 7 članov.

Gospod poslanec Klun se je oglasil k besedi.

Poslanec Klun:

Zaradi laglje razdelitve članov na razne skupine te zbornice, predlagam, da naj se v posvetovanje o predlogu gospoda poslanca Šukljeta izvoli ne odsek 7, temveč 8 članov.

Deželni glavar:

Gospod poslanec ekscelenca baron Schwegel se je oglasil k besedi.

Abgeordneter Excellenz Freiherr von Schwegel:

Der Herr Berichterstatter hat den Antrag gestellt, es möge der vorliegende Gegenstand einem Ausschusse von 7 Mitgliedern zur Berathung zugewiesen werden. Dieser Antrag wird motivirt durch die Absicht, angesichts der Kürze der uns zur Verfügung stehenden Zeit und in Berücksichtigung anderer Umstände die Debatte so intensiv als nur möglich zu gestalten, was vor allem dadurch zu erreichen wäre, wenn die Anzahl der Aus-

schußmitglieder eine größere sein würde. Wenn nun jedoch der Antrag auf Erhöhung der Anzahl der Ausschußmitglieder zur Berathung eines Gegenstandes gestellt wurde, der für das Land von der allergrößten Bedeutung ist, was das hohe Haus dadurch anerkannt hat, daß es den ausgezeichneten Ausführungen des Herrn Vorredners die größte Aufmerksamkeit geschenkt hat, so brauche ich dem weiters nichts beizufügen. Es ist aber auch bekannt, daß diesem Ausschusse noch eine andere ebenfalls hochwichtige Frage zur Berathung zugetheilt werden soll. Meine Gefinnungsgegnossen und ich legen nun Gewicht darauf, uns an diesen Verhandlungen in ausgiebigster Weise theilnehmen zu können, und da wir den Wunsch hegen, angesichts des hohen Interesses dieses Gegenstandes insbesondere für diesen (desni — rechten) Theil des hohen Hauses in dem Ausschusse durch 3 Mitglieder vertreten zu sein, so erlaube ich mir den Antrag zu stellen, falls nicht an dem Antrage auf die Wahl eines siebengliedrigen Ausschusses festgehalten wird, einen Ausschuß von 9 Mitgliedern zu wählen.

Deželni glavar:

Gospod predlagatelj ima besedo.

Poslanec Šuklje:

Strinjam se z nasvetom, katerega je stavil častiti gospod predgovornik ekscelenca baron Schwegel in tudi ne ugovarjam dotični spremembi.

Deželni glavar:

Gospod predlagatelj Šuklje se strinja z nasvetom prevzvišenega gospoda barona Schwegeln.

Torej nam je glasovati najprej o tem predlogu, ki meri na to, da se v odsek za oceno davčne preosnove mesto 7, voli 9 članov. Gospodje, ki pritrujejo temu predlogu, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Volitev odsekova se bo vršila koncem seje.

Gospod poslanec Kersnik ima besedo.

Poslanec Kersnik:

Upravni odsek je v svoji zadnji seji pričakujoč, da se bode predlog gospoda tovariša Šukljeta izročil posebnemu odseku, sklenil predlagati, naj se temu novoizvoljenemu odseku odstopi tudi prošnja stalnega agrarnega dne na Dunaji glede davčnega preustroja, katera prošnja se je prvotno odkazala upravnemu odseku.

Deželni glavar:

Gospodje, ki se strinjajo s predlogom gospoda poslanca Kersnika, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto. Torej se bode dotična prošnja izročila novoizvoljenemu odseku za oceno davčne preosnove.

Preidemo k daljni točki dnevnega reda, to je:

7. Priloga 42. Poročilo finančnega odseka o proračunu bolniškega zaklada za 1894. l. in gledé pokritja stavbinskih stroškov za novo bolnico v Ljubljani (k prilogi 11. in 33.).

7. Beilage 42. Bericht des Finanzausschusses über den Voranschlag des Krankenhausfondes pro 1894 und inbetreff der Bedeckung der Baukosten für das neue Krankenhaus in Laibach (zur Beilage 11 und 33.).

Berichterstatter Excellenz Freiherr v. Schwegel:

Hohes Haus! Der Bericht des Finanzausschusses über den Voranschlag des Krankenhausfondes für das Jahr 1893 und über die Baukosten für das neue Krankenhaus und das Siechenhaus in Laibach, zu den Beilagen Nr. 11 und 33 des Landesausschussesberichtes, liegt dem hohen Hause vor, und ich habe angesichts des schriftlich erstatteten Berichtes des Finanzausschusses nur zu bemerken, daß sich in diesem Berichte einige sinnstörende Druckfehler eingeschlichen haben, so auf Seite 2, vorletzter Absatz, dritte Zeile von unten, wo statt „Grenzen“ „Kreuzer“ gedruckt steht, welcher Druckfehler dem entsprechend berichtigt werden möge. Angesichts dieses Umstandes erlaube ich mir zu empfehlen, in die Berathung über diesen Gegenstand eintreten zu wollen.

Die Anträge lauten:

Das hohe Haus wolle beschließen:

„1. Das ordentliche Erfordernis des Krankenhausfondes für das Jahr 1894 wird mit 78.959 fl., die ordentliche Bedeckung mit 16.655 fl. präliminirt, und der Fehlbetrag von 62.304 fl. ist durch die laufenden Einnahmen des Landesfondes zu bedecken.

2. Der Landesausschuß wird beauftragt, für die Aufstellung und genaue Durchführung eines besondern Krankenhaus- und Siechenhaus-Baucontos Vor-sorge zu treffen und sorgfältig darüber zu wachen, daß alle finanziellen, auf den Bau und die Installation des neuen Krankenhauses und des Siechenhauses bezüglichen Transactionen jeder Art darin ersichtlich gemacht und daß diese fortlaufende Rechnung jährlich dem Landtage zur Kenntnissnahme vorgelegt werde.

3. Das außerordentliche Erfordernis des Krankenhausfondes für das Jahr 1894 wird mit dem Betrage von 473.000 fl. festgesetzt und ist dasselbe durch 244.000 fl. aus den Beiträgen des Krankenhausfondes, der krainischen Sparcasse und der Stadtgemeinde Laibach und durch 229.000 fl. aus dem Landesfonde nach Maßgabe des Bedarfes und in der bei Beschlussfassung über den Voranschlag des Landesfondes festzusetzenden Weise zu bedecken.“

Deželni glavar:

Otvarjam splošno razpravo. Želi kdo besede? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prestopimo torej v nadrobno razpravo, in prosim gospoda poročevalca, da prečita posamezne predloge.

Berichterstatter Excellenz Freiherr v. Schwegel:

In der Specialdebatte ist, wie aus dem Berichte des Finanzausschusses zu ersehen ist, über drei Anträge Beschlüsse zu fassen; der erste Antrag, welchen ich zur Verlesung zu bringen mir erlaube, lautet: (here: — liest:)

„1. Das ordentliche Erfordernis des Krankenhausfondes für das Jahr 1894 wird mit 78.959 fl., die ordentliche Bedeckung mit 16.655 fl. präliminirt, und der Fehlbetrag von 62.304 fl. ist durch die laufenden Einnahmen des Landesfondes zu bedecken.“

Ich erlaube mir, diesen Antrag des Finanzausschusses zur Annahme zu empfehlen.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim gospode, ki pritrdé temu predlogu, naj izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prvi predlog je sprejet.

Berichterstatter Excellenz Freiherr v. Schwegel:

Der zweite Antrag des Finanzausschusses lautet: (here: — liest:)

2. Der Landesausschuß wird beauftragt, für die Aufstellung und genaue Durchführung eines besondern Krankenhaus- und Siechenhaus-Baucontos Vor-sorge zu treffen und sorgfältig darüber zu wachen, daß alle finanziellen, auf den Bau und die Installation des neuen Krankenhauses und des Siechenhauses bezüglichen Transactionen jeder Art darin ersichtlich gemacht und daß diese fortlaufende Rechnung jährlich dem Landtage zur Kenntnissnahme vorgelegt werde.“

Auch diesen Antrag erlaube ich mir, dem hohen Hause zur Annahme zu empfehlen.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, homo glasovali. Gospodje, ki pritrdé temu predlogu, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Drugi predlog je sprejet.

Berichterstatter Excellenz Freiherr v. Schwegel:

Der letzte Antrag des Finanzausschusses, dessen Motivierung, sowie bei den vorhergehenden, aus dem Berichte des Finanzausschusses entnommen werden wolle, lautet:

„3. Das außerordentliche Erfordernis des Krankenhaussfondes für das Jahr 1894 wird mit dem Betrage von 473.000 fl. festgesetzt und ist dasselbe durch 244.000 fl. aus den Beiträgen des Krankenhaussfondes, der krainischen Sparkasse und der Stadtgemeinde Laibach und durch 229.000 fl. aus dem Landesfonde nach Maßgabe des Bedarfes und in der bei Beschlussfassung über den Voranschlag des Landesfondes festzusetzenden Weise zu bedecken“.

Ich erlaube mir diesen Antrag zur Annahme zu empfehlen.

Deželni glavar:

Zeli še kdo besede?

Gospod poslanec Klun ima besedo.

Poslanec Klun:

Visoki zbor! V preteklem letu sem v obširnem govoru utemeljeval, zakaj jaz in tovariši somišljeniki ne pritrujemo predlogu, ki se je enako glasil, kakor današnji. Iz razlogov takrat navedenih, bodemo tudi letos jaz in tovariši moji glasovali zoper ta predlog finančnega odseka.

Deželni glavar:

Zeli kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, ima končno besedo gospod poročevalec.

Berichterstatter Excellenz Freiherr v. Schwegel:

Die Einwendungen, die von Seite des Herrn Vorredners zu diesem Punkte erhoben wurden, sind bereits im vorigen Jahre ausführlich besprochen worden und ich berufe mich auf die damaligen Ausführungen. In dem Berichte des Finanzausschusses ist auf diese Einwendungen ausdrücklich hingewiesen worden, und ich bin weit entfernt, einen gewissen Theil der Berechtigung dieser Einwendungen in Abrede zu stellen. Der Finanzausschuss steht aber heute in dieser Frage auf dem legalen Standpunkte eines bereits gefassten Beschlusses, und deshalb war es ihm nicht möglich, anders als im Sinne dieses Beschlusses Anträge zu stellen. Dabei halte ich mich für meine Person für verpflichtet, im Sinne der Anschauungen, die der Herr Vorredner anlässlich der Debatte über diesen Gegenstand im vorigen Jahre vorgebracht hatte, mit allem Nachdrucke zu betonen, dass es Pflicht des Landesausschusses ist, auf das sorgfältigste und gewissenhafteste darüber zu wachen, dass in Zukunft Ueberschreitungen dieser Art nicht nur entgegengetreten, sondern auch auf das sorgfältigste dahin gewirkt werde, die möglichsten Ersparungen zu erzielen.

Angeichts der Beschlüsse, die vom hohen Landtage in der Sitzung vom 10. Mai v. J. gefasst worden sind und mit Rücksicht darauf, dass auf Grundlage dieser Beschlüsse, welche eine andere Vorsorge über die Bedeckung der effectiven Bedürfnisse nicht erlauben, alle Arbeiten bereits im Zuge sind und zum größten Theile in diesem Jahre fertig werden, gestatte ich mir, dem hohen Hause die Annahme des Antrages des Finanzausschusses zu empfehlen.

Deželni glavar:

Sedaj prestopimo na glasovanje. Gospodje, ki se strinjajo s tretjim predlogom finančnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Tretji predlog je sprejet.

Prestopimo k daljni točki, to je:

8. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji umirovljenega okrožnega zdravnika Janeza Bobek-a za zvišanje pokojnine od 300 gld. na 400 gld.

8. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des pensionirten Distriktsarztes Johann Bobek um Pensionserhöhung von 300 fl. auf 400 fl.

Berichterstatter Excellenz Freiherr v. Schwegel:

Ueber das Gesuch des Wundarztes Johann Bobek, welcher im vorigen Jahre anlässlich seines Ausscheidens aus Landesdiensten mit einer Unterstützung von 300 fl. jährlich bedacht wurde, hat der Finanzausschuss geglaubt, insoferne der Bitte willfahren und in diesem Sinne dem hohen Hause seinen Antrag stellen zu sollen, als er sich die Ueberzeugung verschafft hat, dass das hohe Alter des Gesuchstellers und seine in Ausübung seines Berufes erworbenen Verdienste Berücksichtigung verdienen. In diesem Sinne beantragt der Finanzausschuss die Unterstützung, welche dem betreffenden Wundarzte im vorigen Jahre mit 300 fl. auf Lebensdauer bewilligt wurde, auf 400 fl. jährlich zu erhöhen. Dabei hat der Finanzausschuss ausdrücklich hervorheben zu müssen geglaubt, dass es sich hier nicht um die Bewilligung einer regelmäßigen Pension handelt, nachdem nach den bestehenden Beschlüssen eine solche nicht bewilligt werden kann, da Ansprüche aus diesem Titel rechtmäßig nicht erworben worden sind. Es handelt sich vielmehr im vorliegenden Falle nur um eine Unterstützung in Form einer vom hohen Landtage zu gewährenden Gnadengabe, und in diesem Sinne erlaube ich mir, im Namen des Finanzausschusses den Antrag zu stellen:

Der hohe Landtag wolle beschließen:

„Dem Bittsteller wird eine weitere Unterstützung von 100 fl. jährlich bewilliget“.

Deželni glavar:

Zeli kdo besede?

Gospod poslanec dr. Vošnjak ima besedo.

Poslanec dr. Vošnjak:

Finančni odsek nasvetuje, da se unirovljenemu okrožnemu zdravniku Janezu Bobeku poviša pokojnina od 300 gld. na 400 gld., ne pové pa, ali naj se to stori iz deželnega zaklada, ali pa tako, da bo polovico stroška prevzel zdravstveni zastop. Kakor je sklep stiliziran, mogoče je, da se bo zdravstveni zastop branil proti tem in rekel, naj le dežela celih 100 gld. plačuje. Dotični sklep visokega deželnega zbora pa določa, da se plačujejo miloščine unirovljenim začasnim zdravnikom do 300 gld. tako, da plača dežela polovico in zdravstveni zastop tudi polovico. Mislim, da Ribniški zdravstveni zastop ni tako reven, da ne bi lahko v to privolil, da on plača 200 gld., 200 gld. pa dežela, kajti sicer bi pa morala dežela plačevati po 250 gld., Ribniški zdravstveni zastop pa samo 150 gld. S tem bi ustvarili prejudice, in vsi zdravniki bi nam prišli z enakimi prošnjami, zdravstveni zastopi pa bi se branili prevzeti dotično polovico.

Nasvetujem torej, da se sprejme sledeči dodatek:

„Ako tudi zdravstveni zastop Ribniški prevzame polovico tega povišanja, namreč 50 gld.“

Deželni glavar:

Prosim gospode, ki podpirajo dodatni predlog gospoda poslanca dr. Vošnjaka, naj izvolijo ustati.

(Se podpira. — Wird unterstützt.)

Predlog je zadostno podprt in torej v debati.

Zeli še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, ima gospod poročevalec besedo.

Berichterstatter Excellenz Freiherr v. Schwegel:

Die Frage einer entsprechenden Beitragsleistung von Seite des Reifniger Sanitätsdistrictes ist im Finanzausschusse zur Sprache gebracht und in Erwägung gezogen worden, es wurde jedoch darauf aufmerksam gemacht, daß im verflossenen Jahre beschlossen wurde, daß eine höhere Unterstützung als 300 fl. jährlich Wundärzten dieser Kategorie nicht gewährt werden könne und auch diese nur unter der Bedingung, daß die Hälfte davon von der Sanitätsdistrictsvertretung getragen werde. Eine Erhöhung über 300 fl. fällt also nicht mehr unter die Bestimmungen des vorjährigen Beschlusses. Aus diesem Grunde und weil den Sanitätsdistricten principiell die Verpflichtung auferlegt wird, nur bei Unterstützungen bis zum Betrage von 300 fl. jährlich die Hälfte zahlen zu müssen, ein bestimmter Vorschlag in der Richtung aber nicht vorliegt, daß Sanitätsdistrictsvertretungen zu weiteren Zahlungen verpflichtet werden sollen, hat der Finanzausschuss keinen andern Antrag stellen zu können geglaubt. Ich kann im Namen des Finanzausschusses daher keinen andern Antrag stellen,

glaube aber, daß, wenn die Frage in dieser Weise, wie es der Herr Vorredner auseinandergelegt hat, von dem hohen Landtage gewürdigt wird, es kaum einem ernstlichen Anstande unterliegen könne, diese Frage auch in dieser und nach meiner Meinung besser als in der früher vorge schlagenen Weise zu lösen. Persönlich bin ich für den Antrag des Herrn Vorredners, im Namen des Finanzausschusses aber bin ich leider nicht in der Lage, denselben zur Annahme zu empfehlen.

Deželni glavar:

Prestopimo na glasovanje in sicer bomo najprvo glasovali o predlogu finančnega odseka, z dostavkom, katerega je predlagal gospod poslanec dr. Vošnjak.

Ako ni ugovora? (Ni ugovora. — Wird kein Widerspruch erhoben.) bomo glasovali.

Gospodje, ki pritide predlogu finančnega odseka z dostavkom gospoda poslanca dr. Vošnjaka, izvolijo ustati.

(Se odkloni. — Wird abgelehnt.)

Predlog je padel.

Sedaj bomo glasovali o predlogu finančnega odseka, ki ga je stavil gospod poročevalec, brez dodatnega predloga gospoda poslanca dr. Vošnjaka.

Gospodje, ki se strinjajo z odsekovim predlogom, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Preidemo k daljni točki, to je:

9. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji stavbinskega odbora na Bledu za zgradbo poti v Radovniški soteski za podporo.

9. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch des Rothweinklamm-Baucomités in Beldeß um Subvention zum Ausbaue des Weges durch die Rothweinklamm.

Poročevalec ces. svétnik Murnik:

Visoki zbor! Finančnemu odseku se je izročila prošnja stavbinskega odbora na Bledu za zgradbo poti v Radolniški soteski za podporo. Finančni odsek se je s to stvarjo bavil in je iz prošnje razvidel, da je v istini hvalevredno prizadevanje in delovanje tega odbora, kateri je 2356 gld. 73 kr. za napravo te poti nabral, in da imata še posebne zasluge pri tem delu župan v Gorjah Zumer in pa Largetporer. Primanjkuje pa še vender 369 gld. 90 kr., da bi se izplačalo, kar so doslej ljudje zaslužili. Ko je bila pot narejena, se je pa splošno priznalo, da jo je treba podaljšati do Gorij, in pa most pod slapom Radolniškim, katerega je „Avstrijsko turistično društvo“ napravilo pred 15. leti, popraviti, oziroma graditi nov most, ker je sedanji z ozirom na javno varnost splošnemu prometu zaprt. Finančni odsek se je preveril, da bi se izdatno skrajšala pot iz

Bleda, oziroma iz Zaspa na Dobravo in naprej proti Javorniku, ako bi se napravil nov most čez Radolno. Ob enem se namerava omenjeno pot tako izdatno podaljšati, da je res vredno, podpirati to podjetje. Ker bode dotični odbor še precej truda imel, da pokrije troške za nadaljevanje poti in napravo mostu, kajti s tem, kar še primanjkuje, bodo troški gotovo znašali nad 900 gld., odločil se je finančni odsek na podlagi tega, kar sem povedal, za sledeči nasvet:

Visoki deželni zbor naj sklene:

„Stavbinskemu odboru za zgradbo poti v Radovniški soteski na Bledu dovoljuje se za napravo mostu pri slapu in za daljno izpeljavo poti iz deželnega zaklada 150 gld. podpore.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim gospode, ki se strinjajo s tem predlogom, naj izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Daljna točka je:

10. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Mihaela Habijana iz Malegavrha za podporo vsled požara.

10. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch des Abbrändlers Michael Habian, Besitzers in Malivrh, um Subvention.

Poročevalec ces. svétnik Murnik:

Pogorelec Mihael Habjan iz Malegavrha je vložil prošnjo, v kateri navaja, da mu je zlobna roka dne 9. decembra preteklega leta zažgala poslopje in da škoda znaša nad 2000 gld., med tem, ko je od zavarovalnice mogel dobiti le 500 gld. Prošnjo podpira tudi županstvo v Šmariji. Kakor sem že večkrat imel priliko, omenjati iz tega mesta, ne rešujejo se take prošnje končno v visoki zbornici, ampak v deželnem odboru, ker visoki zbor itak temu v take svrhe dovoljuje nekoliko kredita. Zaradi tega bilo bi umestneje, ako bi se bila prošnja vložila naravnost pri deželnem odboru.

Z ozirom na to tudi finančni odsek nasvetuje:

Visoki deželni zbor naj sklene:

„Prošnja Mihaela Habjana izroča se deželnemu odboru v rešitev.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, homo glasovali. Gospodje, ki pritrdé temu predlogu, izvolijo obsedeti.)

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Daljna točka je:

11. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji vasi Bojance za podporo za napravo vodnjaka.

11. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch der Ortschaft Bojance um Subvention für die Errichtung eines Brunnens.

Poročevalec dr. Papež:

Visoki zbor! Vas Bojance, okraja Črnomaljskega, občine Adlešiče, prosi za podporo v svrhu poprave nekega vodnjaka. Ta poprava bi imela stati nad 505 gld. Vas Bojance je pa jako revna, ima že izdatne troške, tako na primer že plačuje za novo zidano šolo 20 % in za občinske in šolske potrebščine 15 %, skupaj torej 35 % priklado, in vseskozi malo premožni posestniki in drugi občani bi brez podpore ne bili v stanu popraviti vodnjaka, ki je jako potreben, kajti po dve uri daleč na okrog nima vas nobenega studenca. Do edinega studenca, ki je čez dve uri oddaljen, morajo hoditi po slabih potih nizdoli iz 276 m visočine.

Proračun, katerega je izdelal inženir Walka v Novem mestu, strinja se popolnoma s prej omenjeno svoto troškov. Načrt, ki je prošnji priložen, je primeren, in finančni odsek bi bil zaradi tega stavil predlog, da bi se takoj v visokem zboru dovolila neka podpora, ali ker ima deželni odbor za take vodne zgradbe in male stavbe dovoljen poseben kredit, sklenil je predlagati:

Visoki deželni zbor naj sklene:

„Prošnja izroči se deželnemu odboru v rešitev, da on presoja to zadevo in dovoli primerno podporo.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje, ki se strinjajo s tem predlogom, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Daljna točka je:

12. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Mihaela Jakšeta iz Roba za podporo v svrhu vzgojitve njegove hčere v zavodu za gluho-neme v Šmihelu pri Novem mestu.

12. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch des Michael Jakse von Rob um Subvention behufs Erziehung seiner Tochter im Taubstummeneinstitut in St. Michael bei Rudolfswert.

Poročevalec Klun:

Visoki zbor! Mihael Jakše iz Roba prosi za milostno podporo v svrhu vzgojitve njegove hčere

v zavodu za gluhoneme v Šmihelu pri Novem mestu. Mož nima nobenega premoženja, pač pa 6 neprekrbljenih otrok, katerih najstarejši je star šele 12 let. Hčerka, za katero prosi podpore, da jo more poslati v gluhonemni zavod v Šmihelu, je drugače popolnoma zdrava, kakor spričuje zdravniško spričevalo, ali deželni zbor nima za oddajati takih ustanov, temveč oddaja jih vlada.

Ker smo pri računskih izkazih ustanovnih zakladov videli, da je pri Holdheimovi ustanovi presežka 165 gld., mislil je finančni odsek, da bi bilo morebiti vladi mogoče, iz tega presežka dotični deklici dovoliti kako podporo, in zato predlagam:

Visoki deželni zbor naj sklene:

„Prošnja Mihaela Jakšeta, kočarja na Robu, občine Turjaške, izroča se priporočilno deželnemu odboru v rešitev“.

Deželni glavar:

Zeli kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, homo glasovali. Gospodje, ki se srtinjajo s tem predlogom, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Ker mi je gospod načelnik finančnega odseka naznanil, da 13. točka, to je:

„13. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji županste v Dolenjem in Gorenjem Logatcu za podporo za napravo vodovoda

13. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch der Gemeindeämter in Unter- und Oberloitsch um Subvention für die Errichtung der Wasserleitung“

še ni rešena, odstavi se ta točka z današnjega dnevnega reda in torej preidemo takoj na daljno točko, to je:

14. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji društva za zgradbo zavetišča in vzgojevališča v Ljubljani za podporo.

14. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch des Vereines zur Gründung eines Rettungs- und Erziehungs-Institutes in Laibach.

Berichterstatter Dr. Schaffer:

Wie es den geehrten Herren bekannt sein wird, ist vor einiger Zeit in Laibach ein neuer Verein unter dem Titel „Verein zur Gründung eines Rettungs- und

Erziehungs-Institutes“ in's Leben gerufen worden. Der Zweck des Vereines ist der, eine Erziehungs-, Bildungs- und Unterrichtsstätte für die verwahrloste männliche Jugend zu gründen. Es ist nicht nothwendig, ausführlicher darzustellen, daß der Zweck dieses Vereines vom Standpunkte der Humanität und Sittlichkeit als ein im höchsten Grade zu fördernder angesehen werden kann. Die geehrten Herren werden wissen, daß ähnliche Vereine anderwärts mit gutem Erfolge thätig sind, und ich beschränke mich darauf, zu bemerken, daß es mit Rücksicht auf die Verhältnisse bei uns und auf die amtlichen Erhebungen des Magistrates im höchsten Grade wünschenswert erscheint, daß ein solcher Verein auch bei uns in's Leben gerufen wird. Angesichts dieser Sachlage unterliegt es also keinem Zweifel, daß das Land berufen erscheint, diesem Vereine eine nach Möglichkeit ausgiebige Unterstützung zu gewähren. Der Stand des Vereines ist in finanzieller Beziehung derzeit ein ungünstiger. Der Verein besteht erst einige Wochen. Durch die Opferwilligkeit eines seiner Ausschußmitglieder ist es ihm gelungen, einen Grund um 7000 fl. zu erwerben, aber der Kaufschilling ist von diesem Ausschußmitgliede nur vorläufig bezahlt worden und muß ihm daher refundirt werden. Außerdem aber harret des Vereines noch eine höhere Aufgabe, nämlich die Aufbringung der Kosten für das Institut, in welches nicht bloß Kinder aus der Stadt, sondern auch vom Lande aufgenommen und einer besseren Zukunft entgegengeführt werden sollen. Das Institut ist für ungefähr 100 Knaben berechnet, und dürfte hiefür eine Bausumme von etwa 100.000 fl. in Anschlag zu bringen sein, welche Summe mit Rücksicht auf die Erfahrungen, die man bei Bauten ähnlicher Institute anderwärts gemacht hat, keineswegs übertrieben erscheint. Diese Ziffern genügen, um darzuthun, daß das Institut nicht schon im nächsten oder zweitnächsten Jahre in's Leben gerufen werden wird, sondern, daß der Verein erst einer finanziellen Kräftigung bedarf, bevor an die Ausführung des Werkes geschritten werden kann.

Mit Rücksicht darauf, daß es den Finanzen des Landes besser entspricht, in einem Jahre nicht einen allzugroßen Betrag in's Budget einzustellen, habe ich daher die Ehre, im Namen des Finanzausschusses zu beantragen:

Der hohe Landtag wolle beschließen:

„Dem Vereine zur Gründung eines Rettungs- und Erziehungs-Institutes in Laibach wird eine Subvention von 2000 fl. aus dem Landesfonde bewilliget, die in Jahresraten à 400 fl. vom Jahre 1894 zahlbar anzuweisen ist“.

Deželni glavar:

Zeli kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim gospode, kateri pritrdé temu predlogu, naj izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Preidemo k daljni točki, to je:

15. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji županstva občine Ustija za podporo za napravo vodnjaka.

15. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch des Gemeindeamtes in Ustija um Subvention für die Herstellung eines Brunnens.

Poročevalec dr. Papež:

Visoki zbor! Županstvo občine Ustija prosi podporo za napravo vodnjaka, in pravi, da bodo troški znašali nad 500 gld. Sicer pa prošnji ni priložen niti načrt, niti proračun, in zato je tudi menda misliti, da bi dotični troški bili neznatni in da bi ne presegali svoto, čez katero je disponirati deželnemu odboru.

Finančni odsek zaradi tega nasvetuje:

Visoki deželni zbor naj sklene:

„Prošnja izroči se deželnemu odboru v pretresanje, preiskavanje in primerno rešitev.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.) Ker ne, prosim glasovati. Gospodje, ki pritrdite temu predlogu, izvolijo obsedeti. (Obvelja. — Angenommen.) Predlog je sprejet.

Daljna točka je:

16. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji županstva Velike Poljane za podporo za ograjo šolskega vrta.

16. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch des Gemeindeamtes in Großpolland um Subvention für die Einfriedung des Schulgartens.

Poročevalec Stegnar:

Visoka zbornica! Občina Velike Poljane pri Ribnici in krajni šolski svet predložila sta visokemu zboru prošnjo za podporo v namen, da se ondotni šolski vrt zagradi. To zemljišče obsega 800 m² in je stalo 260 gld. Obseg vrta znaša 240 m. Ograja naj bi varovala vrt proti škodi po divjačini. Proračun znaša za ograjo 118 gld., in na podlagi tega proračuna se nadejajo prosilci, da jim bode visoki deželni zbor v navedeni namen dovolil nekoliko prispevka, prosijo pa zanj, ker je občina imela v zadnjih letih veliko troškov za župnišče, občinske brizgalnice in druge stvari.

Ker pa visoki zbor ne rešuje prošenj za tako malo podpore, marveč deželni odbor, predlagam v imenu finančnega odseka:

Visoki deželni zbor naj sklene:

„Prošnja županstva in krajnega šolskega sveta v Velikih Poljanah pri Ribnici za podporo v namen naprave vrtna ograje okoli šolskega vrta, izroča se deželnemu odboru v primerno rešitev.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.) Ker ne, prosim gospode, kateri se strinjajo s tem predlogom, naj izvolijo obsedeti. (Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Po naznanilu gospoda načelnika finančnega odseka, točka:

17. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji županstva v Cerknici za podporo za napravo vodovoda

17. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch des Gemeindeamtes in Cirknitz um Subvention behufs Errichtung der Wasserleitung

v odseku še ni rešena in se torej odstavi z današnjega dnevnega reda.

Preidemo na daljno točko, to je:

18. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji vasi Zagorica, Zeleče, Mlino in Rečica, da se občina Bled razdeli v dve samostojni občini.

18. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Ortschaften Muriz, Schalkendorf, Seebach und Reischitz um Theilung der Gemeinde Bleds in zwei selbständige Gemeinden.

19. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji vasi Ribno, Selo, Koritno, Bodešče in Kupljenik, da se občina Bled razdeli v dve samostojni občini.

19. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Ortschaften Reifen, Zelach, Koreiten, Bodeschitz und Kuplenik um Theilung der Gemeinde Bleds in zwei selbständige Gemeinden.

Poročevalec ces. svetnik Murnik:

Visoki zbor! Upravnemu odseku izročila se je prošnja vasi Ribno, Selo, Koritno, Bodešče, Kupljenik in Bohinjska Bela, in pa vasi Zagorica, Zeleče,

Mlino, Grad in Rečica, katera sedaj sestavljajo selsko občino Bled, naj bi se glavna občina Blejska razdelila v dve samostalni občini. Zastopniki enih kakor drugih vasi, oziroma občinci, se v svojih prošnjah nanašajo na to, da bodeta obe občini še imeli toliko duš in toliko davka, da, kar se tega tiče, ne bodeta premajhni, temveč srednji, ker bi ena kakor druga štela okolu 1600 duš. Temu številu bi se lahko pristeli še tujci, ki so po leti na Bledu in katerih je do 1800.

Upravni odsek, ki se je bavil s to prošnjo, povdarjal je, da bi bilo posebno, z ozirom na to, da imamo na Bledu zdravstveno občino, ki obseza vasi Zagorica, Ležeče, Mlino, Grad in Rečica, dobro in koristno, ako bi se Blejska občina razdelila v dve občini in bi se napravili dve samostojni občini, to posebno zaradi tega, ker so te ravno omenjene vasi venderle bolj pripravne, da zastopajo tudi zdravstveno občino, kakor one, ki leže bolj daleč od Blejskega jezera in katere imajo po svojem prepričanju druge interese. One vasi tudi čutijo naravnost dobrote, da Blejski kraj obiskujejo tujci, med tem, ko oddaljene vasi tega naravnost ne vidijo, ako ravno se mora po mojem mnenji priznavati, da imajo od obiska našega Blejskega jezera tudi dobička. Z ozirom na to in dalje gledé na to, ker so prav za prav vse vasi jedine v tem, da se izločijo, ker torej ni nobenega pravega nasprotstva in ker so prošnjo podpisali tudi drugi občinci, ne le odborniki v občinskem zastopu, bi bilo prav, ako bi se brž ko mogoče ustreglo zastopnikom občine Blejske, oziroma tema prošnjama. Ali ker vender ne dajeta toliko podlage, da bi se mogla že sedaj v posebnem zakonu predlagati združitev te občine in ustanovitve dveh samostojnih občin, mislil je upravni odsek, da bode to ob kratkem deželni odbor lahko rešil in poizvedel vse ono, kar še manjka, in zaradi tega nasvetuje:

Visoki deželni zbor naj sklene:

„Prošnja vasi: Ribno, Selo, Koritno, Bodešče, Kupljenik in Bohinjska Bela in pa ta, vasi: Zagorica, Zeleče, Mlino, Grad in Rečica se izročata deželnemu odboru v daljno razpravo in poročanje v prihodnjem zasedanju“.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

Gospod poslanec ekszellenca baron Schwegel ima besedo.

Abgeordneter Excellenz Freiherr v. Schwegel:

Zu dem vorliegenden Antrage des Verwaltungsausschusses sei mir nur ein Paar Worte beizufügen gestattet. Die beiden Petitionen betreffen die Frage der Theilung der Gemeinde Belde in zwei abgesonderte Gemeinden. Ich stimme mit dem Herrn Berichterstatter darin überein, daß die Frage dieser Theilung reiflich erwogen werden muß, bevor der Landesauschuß die Trennung anrath, möchte aber darauf hinzuweisen mir erlauben, daß einerseits zwar der Bestand der Curgemeinde für die Theilung nicht maßgebend sein kann, indem in der zukünftigen Gemeinde Belde auch Ort-

schaften und Theile von Ortschaften inbegriffen sein werden, welche zur Curgemeinde nicht gehören, andererseits aber scheint mir auch die Frage von einiger Bedeutung zu sein, ob eine Abtrennung der Ortschaft Wocheiner-Billach von der Gemeinde Belde sich empfehle. Ein unüberlegter Vorgang könnte eine Schädigung vitaler Interessen sowohl der Gemeinde Belde, als auch der Ortschaft Wocheiner-Billach mit sich in Gefolge haben. Ich möchte also unter der Voraussetzung, daß die Curgemeinde Belde mit der zukünftigen Ortsgemeinde Belde nicht als gleichbedeutend angesehen und behandelt wird, dringend bitten, die Frage reiflich in Erwägung zu ziehen, ob die Trennung, wie sie von den Petenten geplant wird, im allgemeinen Interesse begründet erscheint. Nur in diesem Sinne schließe ich mich dem Antrage des Herrn Berichterstatters an.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)
Ker ne, gospod poročevalec?

Poročevalec ces. svétnik Murnik:

Nimam ničesar omeniti.

Deželni glavar:

Prosim torej glasovati o nasvetu finančnega odseka. Gospodje, ki se strinjajo z njim, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Točka:

20. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji Valentina Krisperja, lastnika c. kr. priv. papirnice v Radečah, za pavšaliranje mostarine pri novem mostu čez Savo v Radečah

20. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des Valentin Krisper, Besitzers der k. k. priv. Papierfabrik in Ratschach, um Pauschalirung der Brückenmaut bei der neuen Brücke über die Save in Ratschach

zopet odpade, ker mi je gospod načelnik upravnega odseka naznanil, da še ni rešena.

Preidemo na točko 21., tukaj je popraviti na dnevnem redu beseda „deželne ceste“ v „okrajne ceste“ in v nemškem tekstu „Landesstraßen“ v „Bezirksstraßen“, ker je to tiskovna pomota.

Prosim sedaj gospoda poročevalca, da prične svoje poročilo.

21. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji županstva v Gorjah, da se občinska cesta od Spodnjih Gorij do Kernice uvrsti med okrajne ceste.

21. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des Gemeindecamtes in Görjach um Einreihung der Gemeindestraße von Unter-Görjach bis Kerniza in die Kategorie der Bezirksstraßen.

Poročevalec Lenarčič:

Visoka zbornica! Čast mi je v imenu upravnega odseka poročati o prošnji županstva v Gorjah za uvrstitev neke občinske ceste, katera pelje od Spodnjih Gorij do Kernice in od Zgornjih Gorij do Jermanovega klanca, do deželne ceste „Bled-Javornik“. Prvi kos te ceste je 1337 m dolg, drugi pa 943 m; skupna daljava znaša torej 2280 m. Občina Gorje utemeljuje to prošnjo s tem, da pravi, da služi ta občinska cesta za glavno zvezo med vasmí, ležečimi v okolici in za izvoz lesa in oglja iz Bohinjskih gozdvov v obsegu 19.000 oralov.

Upravni odsek se v obče strinja v tem, da je potrebno, da se cesta uvrsti med okrajne ceste, ker je res promet jako velik. Ker pa cestni odbor še ni izrekel svojega mnenja, predlaga:

Visoki deželni zbor naj sklene:

„Prošnja Gorjanske občine za uvrstitev občinske ceste, katera pelje od Jermanovega klanca skozi Gorje do Kernice, izročiti je deželnemu odboru, kateri naj o tej zadevi pozve mnenje cestnega odbora radoljskega, ter naj v prihodnjem zasedanji stavi primerni nasvet.“

Deželni glavar:

Zeli kdo besede?

Gospod poslanec eksclenca baron Schwegel ima besedo.

Abgeordneter Excellenz Freiherr v. Schwegel:

Daß es sich im vorliegenden Falle nicht um eine Landes-, sondern um eine Bezirksstraße handelt, hat bereits der Herr Landeshauptmann constatirt. Die Bedeutung dieser zwei Kilometer langen Straße wurde vom Herrn Berichterstatter hervorgehoben. Ich möchte nur zur Aufklärung bezüglich der Kategorisirung der Straße noch das eine beifügen, daß diese Straße, obwohl nur von einem Gemeindewege die Rede ist, bereits in einer Weise ausgeführt ist, daß sie nicht bloß Bezirksstraßen, sondern Landesstraßen gleichgestellt werden könnte und auch als solche benützt wird und zwar deshalb benützt wird, weil sie nicht nur eine Abkürzung des Weges zwischen Unter-Görjach und Kernica, beziehungsweise der Gewerkschaft Rothwein bildet, sondern auch, weil dadurch zwei größere Steigungen vermieden werden, was für den lebhaften Verkehr auf dieser Strecke von

Bedeutung ist. Diese Einreihung kann vom Standpunkte der Herstellungskosten absolut von keiner Seite beanstandet werden, weil die Gemeinde alle Kosten bereits selbst bestritten hat. Es handelt sich also nur noch um eine formale Entscheidung. Der Herr Berichterstatter hat darauf hingewiesen, daß der Bezirksstraßenausschuß über diesen Gegenstand noch nicht einvernommen wurde. Diese Behauptung ist thatsächlich nicht richtig, und ich erlaube mir, dem hohen Hause zur Kenntniß zu bringen, daß der Bezirksstraßenausschuß bereits am 19. December v. J. beschloffen hat, diese Gemeindestraße unter die Bezirksstraßen einzureihen. Ich bin durchaus mit dem Antrage des Herrn Berichterstatters, daß diese Angelegenheit dem Landesauschusse abgetreten werde, einverstanden, erlaube mir aber den Antrag zu stellen, daß, nachdem das angegebene einzige Bedenken thatsächlich nicht obwaltet, der Landesauschuß beauftragt werden möge, sobald constatirt wird, daß sich der Bezirksstraßenausschuß mit dieser Einreihung in die Kategorie der Bezirksstraßen einverstanden erklärt und falls kein anderes Hindernis obwalten sollte, im Sinne des zu faßenden Beschlusses die Einreihung sofort zu vollziehen. Nach diesem Antrage soll der Landesauschuß ermächtigt werden, diese Straße in die Kategorie der Bezirksstraßen sofort einzureihen, sobald er constatirt haben wird, daß der Bezirksstraßenausschuß damit einverstanden ist. Ich erlaube mir diese Ergänzung des Antrages des Verwaltungsausschusses dem hohen Hause zur Annahme zu empfehlen.

Der Antrag lautet:

Der hohe Landtag wolle beschließen:

„Der Landesauschuß wird ermächtigt, die Straße von Unter-Görjach bis Kerniza in die Kategorie der Bezirksstraßen einzureihen, sobald er constatirt, daß der Bezirksstraßenausschuß von Radmannsdorf mit dieser Einreihung einverstanden ist und auch sonst kein begründetes Hindernis gegen diese Einreihung obwaltet.“

Deželni glavar:

Prosim gospode, ki podpirajo predlog gospoda poslanca eksclenca barona Schwegeln, naj izvolijo ustati.

(Se podpira. — Wird unterstützt.)

Predlog je zadostno podprt in je torej v debati.

Zeli še kdo besede?

(Nič se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Zeli gospod poročevalec?

Poročevalec Lenarčič:

Strinjam se s tem pristavkom gospoda poslanca eksclenca barona Schwegeln.

Deželni glavar:

Ker se gospod poročevalec strinja z dodatnim predlogom prevzvišenosti gospoda barona Schwegeln, pride na glasovanje predlog upravnega odseka z dodatkom:

„Der Landesauschuß wird ermächtigt, die Straße von Unter-Görjach bis Kerniza in die Kategorie der Bezirksstraßen einzureihen, sobald er constatirt, daß

der Bezirksstraßenausschuß von Radmannsdorf mit dieser Einreihung einverstanden ist und auch sonst kein begründetes Hindernis gegen diese Einreihung obwaltet“.

Prosim gospode, ki pritrdé temu predlogu, da izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Preidemo k daljni točki, to je:

22. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji županstva v Gorjah gledé podpore za napravo občinske poti iz Kernice v Zgornjo Radovno.

22. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des Gemeindeamtes in Görjach um Subventionsbewilligung zur Herstellung des Gemeindegeweges von Kerniza nach Ober-Rothwein.

Poročevalec Lenarčič:

Občina Gorjanska je vložila tudi prošnjo, da bi se pot, ki pelje iz Zgornjih Gorij v Radovno, popravila. V prošnji je navedeno, da znaša daljava dotične poti 13 km, od katerih je le 2·7 km v dobrem stanu. Drugi del ceste je pa navadni kolovoz. Prošnja je nesrečno utemeljena, ker se navaja, da je tam le 20 posestnikov, med temi le dva kmeta, kateri razun kranjske obrtne družbe plačujejo skupaj direktnega davka 135 gld. 27 kr.; dalje, da nimajo kaj posebnega izvažati, ker si posestniki nekih gozdnih delov in gorskih senožet iz Gorjanske okolice pridelke le po zimi izvažajo, kranjska obrtna družba pa svoje gozdne pridelke večinoma le plavi po vodi. Vender prosi občina, da bi se ta pot popravila in sicer z deželno podporo. Posneti je iz prošnje, da je pot jako slaba in da bi pot večinoma le služila prometu tujcev po oni dolini. Ker pa prošnja sama na sebi ne daje natančnejših podatkov, ampak le omeni, da bode poprava te ceste stala 3000 gld., in ne pové, kako se bode teh 3000 gld. dobilo, zato tudi upravni odsek ni bil v položaji, da bi se bil mogel izreči za gotovo podporo, ampak upravnemu odseku se je zdelo, da je tukaj še neka pomanjkljivost, katero treba pred končnim sklepanjem popraviti, zlasti ker se v tej zadevi tudi cestni odbor še ni izrekel.

Upravni odsek torej predlaga:

Visoki deželni zbor naj sklene:

„Prošnja Gorjanske občine za podporo naprave dobre vožne poti v Zgornjo Radovno izroči se deželnemu odboru, kateri naj preskrbi podrobne podatke, ter naj v prihodnjem zasedanji stavi primerne nasvete“.

Deželni glavar:

Zeli kdo besede?

Gospod poslanec ekszellenca baron Schwegel ima besedo.

Abgeordneter Excellenz Freiherr von Schwegel:

Ich bin mit dem Antrage des Herrn Berichtstatters vollkommen einverstanden, weil thatsächlich die nothwendigen Darlegungen über den Bau der Straße nicht vorliegen. Um aber diese Details, die von Seite des Landesausschusses noch eingeholt werden sollen, schon jetzt wenigstens zum Theile vorzubringen, erlaube ich mir zur Kenntniss des hohen Hauses zu bringen, daß diese Angelegenheit bereits vor 12 oder 15 Jahren den Gegenstand der Verhandlungen dieses hohen Hauses gebildet haben soll, und daß nach den Mittheilungen, welche von Seite des Gemeindevorstandes von Ober-Görjach vorliegen, damals zu diesem Zwecke eine Subvention von 600 fl. bewilligt worden ist, so, daß es sich heute thatsächlich nur um die Durchführung eines in früherer Zeit gefaßten Beschlusses handeln würde, welcher nur deshalb nicht ausgeführt worden ist, weil die Straße nach dem damaligen Antrage bis Ober-Rothwein projectirt war, während die Bezirkshauptmannschaft es für angezeigt erachtete, in Erwägung zu ziehen, ob diese Straße nicht mit der weiter nach Moistrana führenden Straße in Verbindung gebracht werden sollte. Ist es demnach Thatsache, daß ein diesbezüglicher Beschluß des hohen Landtages, dessen Ausführung nur heute in Frage stünde, bereits vorliegt, so würde ich mir erlauben den Landesausschuß auf diese Thatsache aufmerksam zu machen und ihm zu empfehlen, diesen früheren Beschluß in Erwägung zu ziehen und durchzuführen. Gleichzeitig aber möchte ich auch darauf hinweisen, daß, wie der Herr Berichtstatter bereits bemerkt hat, die Petition bezüglich des Wertes, der diese Verbindung durch das Rothweinthäl hätte, nicht ausführlich genug, daher nicht gerade glücklich abgefaßt zu sein scheint.

Es wird hervorgehoben, daß in dem Thale nur zwei Bauernhöfe sich befinden, während es doch Thatsache ist, daß diese Straße in erster Reihe eine Fortsetzung der Straße über Kernica bis zu dem Eisenhammer von Rothwein und eine gut besuchte Industriestraße ist, an welcher die ganze Gegend interessirt ist. Was den oberen Theil des Thaales von der Gewerkschaft der Industrie-Gesellschaft bis Ober-Rothwein anlangt, so stellt dieses Thal ein Wirtschaftsgebiet dar, an dem die Gemeinden Ober-Görjach und Beltes gleichmäßig interessirt sind, indem sie nicht nur Waldungen, sondern auch Alpenwiesen, und zwar die besten, die sie besitzen, in diesem Thale haben, und auf eine intensive Bewirtschaftung dieses Thaales angewiesen sind. Diese Umstände erlaube ich mir deshalb vorzubringen, damit der Landesausschuß in die Lage gesetzt wird, diese Angelegenheit eingehend und mit aller Sachkenntnis zu prüfen, und ich würde glauben, daß, wenn die Angelegenheit so steht, daß es sich thatsächlich nur um die Ausführung eines bereits in früherer Zeit von dem hohen Landtage gefaßten und bisher nicht revocierten Beschlusses handelt, der Landesausschuß sich für ermächtigt halten kann, diesen Beschluß durchzuführen, sobald die Bedingungen der Durchführung erfüllt sind. Wenigstens aber soll er auf Grund dieses Beschlusses motivirte Anträge in der nächsten Session einbringen.

Deželni glavar:

Ich bitte Excellenz den Antrag schriftlich einbringen zu wollen.

Abgeordneter Excellenz Freiherr von Schwegel:

Ist kein Antrag nur eine Motivierung.

Deželni glavar:

Ker torej eksclenca gospod baron Schwegel ne stavlja nobenega predloga, glasovali bodemo le o predlogu finančnega odseka.

Zeli še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Gospod poročevalec?

Poročevalec Lenarčič:

Pregledal sem stenografične zapisnike od leta 1876. naprej, pa omenjenega sklepa nisem našel. Mogoče, da se nahaja v prejšnjih zapisnikih. Sicer nimam ničesar omenjati.

Deželni glavar:

Prosim glasovati o predlogu upravnega odseka. Gospodje, ki se strinjajo s tem predlogom, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet in preidemo na daljno točko, to je:

23. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji prebivalcev župnije Fara v Kočevskem okraji za razdelitev občine Kostel v dve samostojni občini.

23. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Pfarreinassen von Fara im Bezirke Gottschee um Theilung der Gemeinde Kostel in zwei Gemeinden.

Poročevalec ces. svétnik Murnik:

Visoki zbor! Upravnemu odseku se je izročila prošnja nekaterih občincev iz občine Kostelske, ki meri na to, da bi se ta občina razdružila v dve samostojni občini, katerih ena bi bila Fara s katasterskimi občinami Vrh, Fara, Pirče in Kužel, druga Banjaloka s katasterskima občinama Banjaloka in Suhor.

V tej svoji prošnji navajajo prosilci, da bi bilo jako dobro za občino, ako bi se razdružila, ker je jako obsežna in imajo nekatere vasi precej daleč do župana; glavni uzrok je pa ta, da so Banjevci v odboru vedno v večini in se torej tudi župan vedno voli iz Banjske katasterske občine. Upravni odsek se je pečal že enkrat z razdružitvijo občine Kostelske

v dve samostojni občini, toda po obsegu fare Banjaloka in fare Fara.

Deželni odbor je v tej stvari preiskovanje tudi že tako daleč končal, da bi visokemu deželnemu zboru že lahko poročal, da se tej prošnji, kakor je bila stavljen, ne bi moglo ustreči, ker ako bi se jej ustreglo, bi bili v tej občini tudi deli drugih katasterskih občin in ne le vasi, ki v eno ali drugo faro spadajo. Okrajno glavarstvo, oziroma vlada je tej razdružitvi ugovarjala in deželnemu odboru naznanila svoje stališče. Deželni odbor je županstvu naznanil dotične zapreke. Moral bi se bil izmeriti svet in napraviti bi se bile morale nove davčne občine. Občinski odbor se je posvetoval o tej stvari, ali ni mogel priti do pravega sklepa. Vsled tega so nekateri občinci sami zopet izročili prošnjo, v kateri se natanko izrečejo, katere vasi naj bi spadale v eno in katere v drugo občino. Zapreke, ki so bile gledé prejšnje prošnje, so sedaj odstranjene, vender pa prošnja ni taka, da bi se že v sedanjem zasedanju mogla uslišati ali pa končno odbiti, in za to je mislil upravni odsek, naj deželni odbor na podlagi nove prošnje še enkrat prične preiskovanje v tej stvari.

Nasvet se glasi:

Visoki deželni zbor naj sklene:

„Prošnja nekaterih občincev iz župnije Fara izroča se deželnemu odboru v pretres in poročanje v prihodnjem zasedanju skupno z ono, ki teži po razdružitvi občine Kostel in ustanovitvi dveh občin z obsegom župnij Fara in Kostel“.

Deželni glavar:

Zeli kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim gospode, ki pritrdé temu predlogu, naj izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Točka 24, to je:

24. Ustno poročilo upravnega odseka o resolucijah avstrijskega agrarnega shoda na Dunaji gledé prenarodbe zemljiškega davka, uravnave zemljiščinega katastra in gledé prenarodbe direktnih davkov

24. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Resolution des österr. Agrartages in Wien bezüglich der Reform der Grundsteuer, Regulierung des Grundsteuernkatasters und bezüglich der Reform der directen Steuer

izročila se je šele danes odseku za oceno davčne preosnove, in se mora torej odstaviti od današnjega dnevnega reda.

Prestopimo k 25. točki, to je:

25. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji glavnega odbora kmetijske družbe v Ljubljani za podporo v prospeh kmetijstva.

25. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des Centralausschusses der Landwirtschaftsgesellschaft in Laibach um Subvention behufs Förderung der Landwirtschaft.

Poročevalec dr. Tavčar:

Visoka zbornica! Glavni odbor kmetijske družbe v Ljubljani prosi podpore v prospeh kmetijstva za leto 1894., kakor prosi to navadno vsako leto. Prisiljen sem, v imenu upravnega odseka prečitati dotično prošnjo, ki je na dolgo in široko utemeljena, in to zagadatelj, ker so tisti razlogi iz nje razvidni, ki so napotili upravni odsek, da stavi predlog, ki se bode končno stavil. Ta prošnja se glasi (bere — liešt):

„Visoki deželni zbor! Porabivši priliko, s katero udano podpisani odbor po naročilu družbenega občnega zbora z letošnjega leta izreka slavnemu deželnemu zboru pristrčno družbeno zahvalo za mnogostransko veliko podporo, ki jo naklanja kmetijstvu kranjskemu, obrne se tudi v tem letu zaupno do visoke zbornice z udano prošnjo, visoki deželni zbor izvoli naj dovoliti c. kr. kmetijski družbi kranjski 3000 gld. podpore v prospeh kmetijstva za l. 1894. in sicer načinom, kakor pretekle leta.

Spoznavši, da more biti delovanje kmetijske družbe, koja naj se razširja čez celo deželo, le tedaj uspešno, če se pritegne k sodelovanju skupnost vseh članov, polaga družba težišče svojega delovanja v podružnice, koje uživljati in podpirati v njih delovanju je glavna skrb družbenega glavnega odbora. S to decentralizacijo svojega delovanja in s pomočjo dosedanje obile podpore iz mnogih strani razvila se je kmetijska družba na nepričakovan način, priborila si je največjega zaupanja tudi pri priprostem kmetstvu ter se sme staviti danes na stran najuspešnejše delujočim enakim družbam Avstrije. Kmetijska družba kranjska, ki je štela pred 10 leti, t. j. leta 1883. komaj 500 udov v 24 podružnicah, povspela se je letos do skorej 3000 udov, ki stanujejo v 63 podružnicah. Družbeni denarni promet znaša zadnje leto nad 140.000 gld. Visoki deželni zbor smatra naj te kratke podatke v dokaz uspešnega delovanja kmetijske družbe kranjske.

Razven onih reči, ki pripadajo rednemu delovanju družbenega glavnega odbora, ima udano podpisani odbor čast, navesti ona podjetja v prospeh kmetijstva, koja se mu posebno važna zde, koja že zvršuje ali pa koja namerava v bližni prihodnosti zvršiti ter porabiti zanje eventuelno dovoljene podpore.

Kakor dosedaj, tako hoče odbor tudi odslej naprej preskrbljevati družbenim članom priznana

dobra semena, in sicer bodisi zarad vpeljave boljših vrst kmetijskih rastlin, bodisi zarad potrebne semenske menjave.

Družbeni promet znaša v tem pogledu že sedaj veliko tisoč goldinarjev na leto, razširja se pa od leta do leta in bode zlasti sedaj veliko večji postal, če bode pričel odbor oddajati tudi travna semena, da se s tem pospeši umetno pridelovanje krme. Da si družba ob tem podjetju ne računa svojega velikega dela in truda, ker daje semena za lastno ceno, vender mora dostikrat iti še niže, ako hoče malo premožnemu kmetovalcu pomagati, uvesti kako novo semensko vrsto.

V prospeh vinarstva preskrbuje sedaj glavni odbor na lastni račun po več vagonov modre galice za škropljenje trt, s katero oddajo pa je isto tako kakor z oddajo semenov. Za leto 1894. se je naročilo že sedaj 80.000 $\frac{1}{2}$ modre galice.

Za sadjarstvo družba neprimerno veliko naredi in je enako ali še intenzivnejše delovanje tudi za bodočnost projektovano. Družba odda pod gotovimi uveti deloma zastonj, deloma za 50% cenejši nego v vsaki drugi drevesnici do 15.000 komadov visokodebelnih dreves vsako leto iz svoje drevesnice, kar bode v nekaterih letih naše sadjarstvo silno povzdignilo. Razven tega pa hoče družba vse sile napeti, da se izdelovanje sadnega vina čim dalje bolj širi, kakor tudi drugi racijonelni načini porabe sadja.

Razven tega skrbeti bode glavnemu odboru tudi za pospeševanje planinarstva in pa mlekarstva. Šolanje kranjskih sirarjev v Tirolskih mlekarstvih šolah ob stroških družbe se je kaj uspešno izkazalo, zato odbor hoče skrbeti, da se to tudi nadalje vrši, vsled česar se pošljeta v tekočem mesecu zopet dva Kranjca na Tirolsko.

V prospeh konjereje deluje najuspešnejše samostojni družbeni konjarski odsek, kojega stroški pa daleč presegajo dotično državno podporo. V najbližji bodočnosti skrbeti bode konjarskemu odseku zato, da se reja težkih konj na Gorenjskem pospeši, vzreja lahkih konj na Dolenjskem pa zboljša.

Z vpeljavo bergamaškega ovčjega plemena je družba za zboljšanje domačega ovčjega plemena uspešen korak naredila, in ker se je novo vpeljano pleme kaj izvrstno pokazalo, more glavni odbor mnogostranskim željam ustreči le s pomočjo izdatnih podpor.

Kakor dosedaj, tako hoče odbor tudi odslej pospeševati prasičorejo z vpeljavo angležke velike pasme, kar seveda prouzroči mnogo stroškov. Važno se pa nadalje odboru zdi, vpeljati tudi na Kranjskem cepljenje prasičev proti rudečici, kar so v drugih deželah z največjim uspehom že naredili. Ta prasičja bolezen se širi na Kranjskem od leta do leta močnejše in po nje provzročena škoda znaša vsako leto mnogo tisoč goldinarjev.

Kakor že gori omenjeno, poklada družba največjo važnost na živahno delovanje njenih 63 podružnic, katero je pa le tedaj vzdržavati, ako se jih po mogočnosti dobro podpira iz osrednega odbora, zlasti ob nakupu zadružnih strojev in ob ustanovitvi podružničnih drevesnic. Samo ob sebi je umevno, da je to združeno z zelo velikimi troški.

V letu 1893. je glavni odbor podvzel za njegove skromne razmere jako veliko podjetje, ki utegne zelo veliko koristiti družbenemu uspešnemu delovanju, oziroma naprednemu kmetijstvu dežele. To podjetje je družbeni uzorni dvorec na Viču, ki je združen s pepinjero za čistokrvne bike dragocenih govejih pasem. Družba je namreč vzela v zakup na Viču primerno kmetijo, katero bode uzorno uredila in koje naloga bo, dejansko razkazavati umno obdelovanje polja in travnikov, skušati in pridelovati za našo deželo dobre semenske vrste, kazati umno oskrbovanje živine ter vzgajati plemene bike iz telet tistih pasem, od katerih za plemo sposobne bike kupovati bode predrago. To posestvo se bo oskrbovalo skoz in skoz izgledno, a vender se hoče ohraniti načelo rentabilitete. Odbor je prepričan, da bo posestvo od takrat naprej, ko bo urejeno, krilo stroške uprave, vender bo imel odbor do tja obilo stroškov, zlasti z adaptacijo in z dobavo potrebnega živega in mrtvega inventara.

Visoki deželni zbor more iz teh kratkih podatkov posneti, da bode delovanje družbe v letu 1894. zlo mnogostransko, ki bode zahtevalo veliko denarnih žrtev, kojih pa družba ob lastnih močeh ne zmore. V interesu napredka našega kmetijstva obrača se torej udano podpisani odbor do visoke zbornice, slavnoista izvoli naj uslišati v uvodu navedeno prošnjo.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske:

V Ljubljani, 1. januarja 1894.“

Prejšnja leta so se te prošnje oddajale finančnemu odseku, letos pa jo je dobil upravni odsek. Razložek od lanske prošnje je ta, da kmetijska družba letos prosi višje podpore, kakor lani in sicer za 1000 gld. več. Upravni odsek se je postavil na stališče, da nasproti taki družbi 1000 gld. ne more priti v poštev. Z ozirom na delovanje kmetijske družbe, ki je leta in leta sem znano, in o kojem se ne more trditi tudi ne od najnasprotnейše strani, da ne bi bilo koristno, in z ozirom na tisti uzorni kmetijski dvorec, katerega je družba nakopala na se, pritrdil je upravni odsek povišanju podpore za 1000 gld. Kar se tiče načina, kako naj se izplača subvencija, izrekla se je kmetijska družba, da naj se izplačuje na ravno isti način, kakor druga leta, in torej upravni odsek tudi v tem oziru predlaga, da se prošnji ugodi.

Predlog se glasi:

Visoki deželni zbor naj sklene:

„C. kr. kmetijski družbi se dovoli v prospeh kmetijstva za leto 1894. podpora 3000 gld. s pristavkom, da je deželnemu odboru to podporo istim načinom izplačevati, kakor se je izplačala slična podpora za leto 1893.“

Deželni glavar:

K besedi se je oglasil gospod poslanec dr. Schaffer.

Abgeordneter Dr. Schaffer:

Vor einigen Tagen ist eine von einem geehrten Mitgliede dieses hohen Hauses verfaßte Darstellung des

Verhältnisses der Krainischen Indusriegesellschaft und der bauerlichen Bevölkerung Oberkrains unter dem Titel „Gorenjskim kmetom pravico ali pa Ameriko“ unter die Mitglieder dieses hohen Hauses vertheilt worden. Diese Darstellung wurde durch eine unter dem gleichen Titel im Organe der Landwirthschafts-gesellschaft im „Kmetovalec“ erschienene Artikelserie hervorgerufen. Durch diese beiden Rundgebungen, nämlich einerseits durch die erwähnte Darstellung des geehrten Mitgliedes dieses hohen Hauses und andererseits durch die bezeichnete Artikelserie im „Kmetovalec“ ist die Aufmerksamkeit weiterer Kreise auf die Landwirthschafts-gesellschaft gelenkt worden, und zwar auch solcher Kreise, die, wie z. B. meine Wenigkeit, nicht in der Lage sind, mit den Rundgebungen und der Wirksamkeit der Landwirthschafts-gesellschaft in unmittelbarem Contacte zu stehen. Ich halte es nicht für unangemessen, bei diesem Punkte der Tagesordnung, wo es sich darum handelt, eine bedeutende Subvention der Landwirthschafts-gesellschaft zuzuwenden, auf diesen Gegenstand zu sprechen zu kommen, wobei ich mich besleißigen will, den Gegenstand in aller Kürze und rein nur vom sachlichen Standpunkte aus zu erörtern. Hierbei schicke ich voraus, daß mir die Person des Verfassers der betreffenden Artikel vollständig gleichgiltig zu sein scheint (Poslanec dr. Tavčar: — Abgeordneter Dr. Tavčar: „Scheint!“) Ich bin in dieser Beziehung gar nicht unterrichtet und lege auch kein Gewicht auf die Person des Verfassers, sondern nur darauf, was er geschrieben hat. Ich will mich auch nicht mit der Wirksamkeit der Landwirthschafts-gesellschaft im allgemeinen befassen, sondern nur mit der bedauerlichen Thatsache, daß diese Artikel im ämlichen, mit dem Privilegium des kaiserlichen Adlers versehenen Organe der Landwirthschafts-gesellschaft erschienen sind. Wer diese Artikel aufmerksam gelesen hat, und ich nehme an, daß der größere Theil der Mitglieder dieses hohen Hauses es gethan hat, wird zugeben müssen, daß nur ein kleiner Theil der betreffenden Ausführungen mit bestimmten und concreten Punkten sich beschäftigt, in welcher Beziehung aber diese Ausführungen durch die Darstellung des geehrten Mitgliedes dieses hohen Hauses, die unter die Herren vertheilt worden ist, auf ihren wahren Wert zurückgeführt worden sind. Der größere Theil aber beschäftigt sich nur mit allgemeinen Behauptungen, Verdächtigungen, Denunciationen, Anwürfen und Ausfällen, nicht nur gegen die krainische Indusriegesellschaft, sondern auch gegen jene Factoren, die bei der Grundlastenablösung in Oberkrain theilhaftig gewesen sind, weiters gegen die Sachverständigen, die Geometer und die Behörden. Überhaupt wurden Verdächtigungen und Ausfälle mit einer Schärfe, wie ich sie noch selten gelesen habe, ich möchte sagen, gegen alle Welt vorgebracht, so daß man selbst in dem Falle, als der Gegenstand in einem Parteiblatt in dieser Form dargestellt wurde, schwere Bedenken hegen müßte, ob dies zulässig wäre. Und ich muß sagen, der Gegenstand ist auch in den zwei großen Blättern der slovenischen Partei behandelt worden, die die Indusriegesellschaft wahrlich nicht mit Glacehandschuhen anzugreifen pflegen, die aber in diesem Falle weit milder und anständiger in ihren Darstellungen waren, als das Amtsorgan der k. k. Landwirthschafts-gesellschaft. Ich sage, selbst in dem Falle, als das alles wahr und richtig wäre, wie es nicht wahr und richtig ist, hätte es nach meiner Meinung unmöglich sein sollen,

in dem ämtlichen Organe der Landwirtschaftsgesellschaft den Gegenstand in der Weise zur Sprache zu bringen, wie er thatsächlich zur Sprache gebracht wurde. Wie verkehrt, unzulässig, ja man kann sagen, gegen die Aufgaben der Landwirtschaftsgesellschaft gerichtet es aber erst ist, daß diese Artikel, nachdem deren Unrichtigkeit kaum einem Zweifel unterliegt, im Amtsorgane erschienen sind, brauche ich des weiteren wohl nicht auszuführen. Man verschanzt sich allerdings hinter die Sorge für die Wahrung der Interessen der bäuerlichen Bevölkerung, und ich sage ohneweiters: es ist vollkommen richtig und selbstverständlich, daß das Gesetz zum mindesten ebenso für den Bauer wie für jemanden andern Anwendung finden muß. Der Bauer hat vollen Anspruch darauf, daß ihm sein Recht werde, und auch das ist ganz richtig, daß man dem Bauer gegenüber in der Auslegung des Gesetzes ein gewisses Wohlwollen walten lassen soll, um seine vorkommende geistige und materielle Hilfslosigkeit zu suppliren. Das ist der richtige Standpunkt, nicht aber die bäuerliche Bevölkerung mit solchen Ausfällen zum Haße gegen Private und gegen Behörden aufzustacheln, am allerwenigsten ist aber dies der richtige Weg, wenn es in ämtlicher Form und von einer angesehenen Stelle aus, wie es die Landwirtschaftsgesellschaft ist, geschieht. Nachdem ich, wie gesagt, annehme, daß alle Herren diese Artikel schon gelesen haben, brauche ich auf die einzelnen Stellen nicht einzugehen, sondern bemerke nur, daß darin von einer absichtlichen Feindseligkeit der Industriegesellschaft der bäuerlichen Bevölkerung gegenüber, von Gesetzesverletzungen, Betrug u. s. w. gesprochen, und das alles der Industriegesellschaft vorgehalten wird. Die Industriegesellschaft wird in dem ämtlichen Organe der k. k. Landwirtschaftsgesellschaft geradezu als ein Schade für das Land hingestellt.

Ein Redner hat heute in seinen ausgezeichneten Ausführungen darauf hingewiesen, wie groß die natürlichen Bedingungen des Fortschrittes im Lande sind, wie es aber auch wünschenswert sei, daß fremdes Capital hereinkommt, damit die Industrie sich entwickelt und die natürlichen Hilfsquellen zur Hebung des Wohlstandes verwertet werden. Glauben Sie nun, meine Herren, daß eine solche Sprechweise, wie sie in diesen Artikeln zu finden ist, das geeignete Mittel sei, auf das fremde Capital anlockend zu wirken, jemanden anzu-pornen, Unternehmungen im Lande ins Leben zu rufen, die von großem Nutzen sein könnten, wenn er es gewärtigen muß, daß auch seiner Unternehmung von Seite eines ämtlichen Organes derartige Angriffe zu theil werden könnten?

Meine Herren! Wer nur oberflächlich die Verhältnisse von Oberkrain kennt, wird zugeben müssen, daß die Industriegesellschaft für die dortige Bevölkerung von dem größten Nutzen ist; wenn die nicht da wäre, wie würde es im Savethale mit der Wohlfahrt der Bevölkerung aussehn?

Ich bin aber auch deshalb überrascht, daß so etwas im Amtsblatte der Landwirtschaftsgesellschaft erscheinen konnte, weil einer solchen Gesellschaft, wie die Landwirtschaftsgesellschaft, wenn sie in der Richtung, wie sie in den erwähnten Artikeln angedeutet wurde, wirklich gewisse Bedenken gehabt hätte, ganz andere Mittel und Wege zu Gebote stehen, um Abhilfe zu schaffen, denn sie steht ja in der engsten Berührung mit

den Behörden des Staates und braucht darum nicht den Weg einer haßerfüllten Polemik unter dem kaiserlichen Adler und der Firma der k. k. Landwirtschaftsgesellschaft zu betreten.

Ich glaube weiter, daß darüber kein Zweifel besteht, daß die Leitung der Landwirtschaftsgesellschaft für diese Artikel und ihren Inhalt mitverantwortlich ist. Da sind nur zwei Fälle möglich: entweder hat die Leitung von vornherein gewußt, was in den betreffenden Artikeln enthalten ist, dann ist die Frage ihrer Mitverantwortlichkeit schon entschieden; oder sie hat um diese Artikel nicht gewußt, dann hat sie sich einer Fahrlässigkeit in der Überwachung ihres ämtlichen Organes schuldig gemacht. Ich spreche nicht von einer Verantwortlichkeit im preßgesetzlichen Sinne, aber moralisch ist die Leitung der Landwirtschaftsgesellschaft für das, was in ihrem ämtlichen Blatte steht, verantwortlich umso-mehr, wenn man berücksichtigt, daß diese Artikelserie in einer Reihe von Wochen erschienen ist. Nehmen wir an, die Leitung der Landwirtschaftsgesellschaft sei mit diesen Artikeln überrumpelt worden, so mag man das für den ersten Artikel gelten lassen, aber in der Folge ist noch ein zweiter, dritter u. s. w. erschienen, und wir haben nicht gesehen, daß dagegen irgend welche Schritte eingeleitet worden wären vielmehr muß man annehmen, daß die Leitung mit der Tendenz dieser Artikel sich einverstanden erklärt hat, weil sie die Fortsetzung derselben bis zur 6. Nummer gestattete.

In der Petition, die früher hier im hohen Hause zur Verlesung gebracht wurde, hat die Landwirtschaftsgesellschaft in ausführlicher Weise ihre Thätigkeit beleuchtet und hat hiebei auch von dem Vertrauen gesprochen, daß sie in allen Kreisen der Bevölkerung genieße. Nun wenn die Gesellschaft eine erspriessliche Thätigkeit entfalten soll, dann muß sie sich allerdings des allgemeinen Vertrauens erfreuen. Ich glaube aber nicht, daß derartige Rundgebungen im Amtsorgane geeignet seien, dieses Vertrauen zu stärken. Die Sache ist aber einmal geschehen. Die Gesellschaft ist compromittirt worden und ist jetzt in der unangenehmen Lage, die Verantwortung übernehmen zu müssen.

Ich kann zum Schlusse nur die Hoffnung aussprechen, daß sich so etwas nicht mehr ereignen und die Leitung mit aller Entschiedenheit dafür Sorge tragen wird, daß derartige empörende, die Gesellschaft compromittirende Rundgebungen ausgeschlossen bleiben. Wie dies geschehen soll, ist heute nicht die Zeit und hier nicht der Ort, des nähern auszuführen, daß es aber geschehe, ist, glaube ich, der lebhafteste Wunsch aller Mitglieder des hohen Hauses. (Zivahna pohvala na desni. — Lebhafter Beifall rechts.)

Deželni glavar:

Zeli še kdo besede?

Gospod poslanec ces. svétnik Murnik ima besedo.

Poslanec ces. svétnik Murnik:

Visoki zbor! Nisem mislil govoriti o tej stvari, o kateri je, kar moram priznavati, prav mirno in stvarno govoril častiti gospod predgovornik. Ne bi bil ziniti besedice, da gospod predgovornik ni mene, akoravno me ni izrecno imenoval, kot predsednika c. kr.

kmetijske družbe v prvi vrsti in potem glavni odbor kmetijske družbe odgovornega storil za to, kar se razglasuje v družbinem glasilu, v „Kmetovalci“. Prečastiti gospod predgovornik mi ne bode v zlo štel, ako jaz odločno svoje mnenje o tem izrazim, da niti predsednik, niti podpredsednik, niti odbor ni odgovoren za to, kar piše odgovorni urednik v glasilu kmetijske družbe „Kmetovalci“. Odgovoren morem biti jaz in sploh more biti vodstvo družbe le za to, kar se v seji sklepa in za izvršitev sklepov glavnega odbora c. kr. kmetijske družbe; v drugem pa za to, kar se piše v „Kmetovalci“, mislim, da nikakor ne more biti odgovoren drug, nego odgovorni urednik dotičnega lista. Ko bi se to načelo za pravo spoznalo, ko bi bil sploh visoki deželni zbor poklican, o tem kaj sklepati, bi se ob enem to moralo tudi tako tolmačiti, da je za vsako besedico, ki se nahaja v tem glasilu, odgovoren predsednik, oziroma glavni odbor. Gospoda moja, zagotavljam Vas, in mislim, da bodo temu tudi drugi odborniki, ki že leta in leta vestno delujejo v glavnem odboru, da je mnogokrat kaj v glasilu kmetijske družbe, s čemer se posamezniki ne skladamo. Jaz sem popolnoma prepričan, da se s tem člankom „Gorenjskemu kmetu pravico ali pa Ameriko“ marsikdo ni strinjal. Jaz za svojo osebo moram reči, ko bi bil odgovorni urednik jaz, bi se nikdar ne bil priobčil v glasilo c. kr. kmetijske družbe. Kako drugi gospodje odborniki sodijo, ne vem natanko, povedal pa bodem to pri drugi priliki, ker se bode glavni odbor bavil s tem, kar se je v prilogi k „Saibacher Zeitung“ od prečastitega gospoda kolege Karola Luckmanna razglasilo. Rekel sem, da bodem to povedal, ne da bi se pa sploh mislil spuščati v celo to stvar, kaj je res na tem in kaj ni res, kajti v to se spuščati, tega mi ne more nihče nalagati in od mene zahtevati, ker visoki deželni zbor venderle ni sodišče o listu „Kmetovalec“. Cela stvar je pa venderle v prvi vrsti spadala v one kroge, ki so poklicani, da varujejo v Avstriji, da ne pride med svet, kar dotičnim ne dopade. Jaz za svojo osebo sem si mislil, ko sem prebral dotični članek v „Kmetovalcu“, da bi se moral konfiskovati. To se pa ni zgodilo, temveč šele pri konci so ga vjeli, in iz tega sodim, da se list tam ni bral. (Poslanec dr. Tavčar: — Abgeordneter Dr. Tavčar: „Ali pa nič noter ni bilo!“).

Častiti gospod predgovornik je polagal posebno važnost na to in se je spodtikal, da je bil dotični članek priobčen v strokovnem listu, ki se nima s politiko pečati in ni poklican, izreči se za to ali ono stranko, temveč mora pravičen biti vsem strankam, ker so v glavnem odboru c. kr. kmetijske družbe zastopane vse stranke, kar jih je na Kranjskem, ne da bi se kedaj prepirale. Rekel je, da sta tudi dnevnika „Slovenec“ in „Slovenski Narod“ pisala o tej stvari, pa ne tako brezozirno in nespodobno. Jaz mislim, da gospod predgovornik morda ni vsega bral, kar sta lista pisala, kajti to, kar sem jaz bral, je bilo ravno tako polno natolcevanj; pa takrat, ko sta ta dva lista pisala, se nihče od onih gospodov ni oglasil, in šele, ko se je začela razpravljati planinska stvar v okolišči Kranjskega okrajnega glavarstva, in se tam tudi ni nič storilo, prišli so do-

tični članki v „Kmetovalci“, o katerih uljudno prosim na znanje vzeti, da nisem bil poučen o njih in tudi nisem vedel, da bodo prišli.

Končno bi pa venderle svoje mnenje tudi o tem izrekel, da cela ta stvar ne spada pred deželni zbor, ampak če je kaj krivičnega na dotičnih člankih in če kdo misli, da mu je odgovorni urednik „Kmetovalca“ storil krivico, mislim, da se mora stvar drugodi razsoditi nego tukaj, in za to so poklicana v prvi vrsti sodišča. Stvar natančneje tukaj razpravljati, je jako težko mogoče, ker končno vender nikdo ni prav poučen o njej. Če je gospod poslanec Luckmann, ne vem, ali ravno tako malo vem, kateri član glavnega odbora c. kr. kmetijske družbe. Torej bi bila tukaj v visoki zbornici pravda jako težka, dokler se stvar natančno ne preišče.

Prosim, da visoki zbor blagovoli to na znanje vzeti.

Deželni glavar:

Zeli še kdo besede?

Gospod poslanec dr. Schaffer ima besedo.

Abgeordneter Dr. Schaffer:

Auf die Ausführungen des Herrn Vorredners seien mir nur ein paar kurze Bemerkungen gestattet.

Zunächst constatiere ich und nehme zur Kenntniz, daß die fraglichen Artikel vom Secretär der Landwirtschaftsgesellschaft geschrieben sein sollen, daß aber der Herr Vorredner mit dem Inhalte derselben nicht einverstanden ist, und weiters, daß er zugegeben hat, daß die Artikel voll von Verläumdungen sind. Im übrigen bitte ich mir zu gestatten, die Frage, um die es sich hier handelt, inwieweit nämlich die Leitung der Landwirtschaftsgesellschaft verantwortlich gemacht werden könnte, noch einmal kurz zu streifen. Meine Herren! ich habe schon gesagt, daß hier nicht von der preßgesetzlichen, sondern nur von der moralischen Verantwortlichkeit die Rede ist. Daß aber letztere besteht, kann wohl keinem Zweifel unterliegen und zwar deshalb nicht, weil man nur den Titel des Blattes anzuschauen braucht, um zu sehen, daß es da ausdrücklich heißt: „Amtliche Organ der k. k. Landwirtschaftsgesellschaft“, womit die Annahme, als ob die Gesellschaft mit dem Blatte nichts zu thun hätte, ausgeschlossen ist, und weiters ist ja da ausdrücklich gesagt, daß der Redacteur nicht etwa als Karl oder Franz R. R., sondern als Gesellschaftssecretär zeichnet. Das beweist denn doch, daß amtliche Functionäre hiebei in Betracht kommen und verantwortlich sind. Ferner mache ich darauf aufmerksam, daß der betreffende Secretär auch die amtlichen Schriftstücke der Gesellschaft mitzeichnet und man es somit in beiden Fällen mit der nämlichen Person zu thun hat. Das ist eine Sachlage, die bezüglich der Richtigkeit meiner Auffassung über die moralische Mitverantwortlichkeit der Leitung der Gesellschaft keinen Zweifel zuläßt.

Deželni glavar:

Zeli še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, ima gospod poročevalec končno besedo.

Poročevalec dr. Tavčar:

Visoka zbornica! Ustrašil sem se, ko je vstal gospod poslanec dr. Schaffer, in mislil sem, da se sedaj prične strokovnjaška debata o koristih in slabih straneh naše kmetijske družbe. Ker nisem strokovnjak v kmetijstvu, bi bilo moje stališče precej težavno. No pa gospod poslanec dr. Schaffer ni rojen na tisti strani, kjer se rodé kmetje. On je v kmetijstvu strokovnjak kakor jaz, in zaradi tega se ni polastil kmetijstva, temveč stvari, o kateri lahko pravim, da je bilo neumestno, jo danes spraviti v razgovor. Stavil se je vender od te (leve — linke) strani nek predlog, ki bode prišel pozneje v obravnavo v visoki zbornici, predlog gospoda poslanca Povšeta. In takrat bi bilo bolj umestno, če bi gospod dr. Schaffer obelodanil svoje Kverele in jih razobesil v zbornici, ker bodedo takrat šele mogli slišati in izvedeti, kje je pravica, ali v člankih „Kmetovalčevih“, ali v enuncijaciji gospoda tovariša Luckmanna, ki je morda v istem duhu pisan, kakor članki v organu kmetijske družbe v „Kmetovalci“. Mislim, da tudi oni članek ne pove mnogo, ampak da je glavni njegov smoter isti, katerega je imel gospod dr. Schaffer, to je zaradi „Kmetovalca“ napasti koristno in za deželo velevažno družbo. (Poslanec dr. Schaffer: — Abgeordneter Dr. Schaffer: „Ich habe das Gegentheil behauptet!“). Sicer ostanem na stališči, da stvar sedaj še ni pojasnjena. Ne vemo, ali je resnica na tej ali na oni strani, kadar pa pride v razgovor samostalni predlog gospoda poslanca Povšeta, slišali bomo oba zvona in takrat nam bode mogoče, pravično soditi. Namen dr. Schafferja je jasen, na jedni strani je hotel napasti kmetijsko družbo, na drugi strani pa ni povedal ničesar. Le tožil in črnil je, da si je proti denuncijacijam in „Verdächtigungen“ slovesno protestoval. Namena ni imel drugega, nego napasti kmetijsko družbo in mladega človeka, ki se je morda prenagnil, in ki ga je hotel zaradi tega vreči pod nož tistemu faktorju, ki bi mu mogel škodovati. To — in nič drugega — je bil namen gospoda predgovornika dr. Schafferja.

Ni mi treba dalje spuščati se v razgovor o tem, kar je povedal, le nekatere malenkosti so bile take, da hočem nanje odgovoriti.

Gospod predgovornik dr. Schaffer se je postavil na stališče, da ima kmetijska družba cesarskega orla na svojem glasilu, in s tem je hotel posebno močno udariti pisatelja, ki je obelodanil dotične članke v „Kmetovalci“. Ta argument se mi zdi čisto nepriimeren; cesarski orel, da si je koristen za kmetijsko družbo, ni noben argument, da bi se uspešno mogel navajati proti članovom kmetijske družbe ali uredniku njenega glasila. Na drugi strani je gospod predgovornik tudi naglašal, da se je tako pisalo v uradnem glasilu kmetijske družbe. To ni krivda kmetijske družbe, ali vsaj ne tako velika, kakor misli gospod dr. Schaffer. Vsaj ima glasilu njeno v tem oziru obilo slabih vzgledov, recimo pri uradnem glasilu c. kr. deželne vlade. Le pomislite, kako je vladino glasilu pisalo o „Sokolski“ slavnosti, ki se je vršila nedavno v Ljubljani. Pisalo je, „da smo pozno v noč pijančevali in razgrajali, da nas je bilo dve uri daleč slišati“. Ali tega nisem v zlo štel go-

spodu deželnemu predsedniku in nisem ga za to v odgovornost klical. In kako pa sedaj piše uradni naš list, ko se slovenski in hrvatski poslanci v istrskem deželnem zboru za to boré, da bi se steno-grafovali njihovi govori. Dasi zastopajo večino ljudstva, ni se jim to dovolilo, in vsled tega prišli so govorniki v nevarnost, da bi jih subjektivno preganjali državni pravdniki, ker so bili natisnjeni dotični govori. In naše uradno glasilo se jim posmehuje in imenuje te trpine „die Großcroaten, die klein beigegeben werden müssen“.

Če so razmere take, da vladino glasilo tako piše, se tudi glasilu kmetijske družbe ne sme preveč v zlo šteti, če je jedenkrat preskočilo plot spodobnosti.

To je vse, kar sem hotel v tem oziru omeniti.

Deželni glavar:

Gospod deželni predsednik ima besedo.

Š. k. Landespräsident Freiherr von Sein:

Ich möchte mir nur zu einer kurzen Richtigstellung das Wort erbitten. Der Herr Vorredner hat nämlich bemerkt, daß die „Laibacher Zeitung“ als Amtsorgan der Landesregierung über Vorgänge im istranischen Landtage in einer abfälligen Weise sich ausgesprochen habe. Das ist thatsächlich unrichtig, indem die Stelle, auf welche hingewiesen wurde, lediglich aus einem anderen Blatte citirt und das betreffende Blatt ebenfalls citirt wurde; ich glaube, die Notiz war abgedruckt aus dem „Tagblatt“. Das ist ein Unterschied; auch Parteiorgane citiren oft andere Blätter und doch würde jedes Blatt die Verantwortung entschieden ablehnen, wenn es dieselbe für Citate aus anderen Blättern tragen müßte. Ich wollte nur dieses richtig stellen, weiters habe ich nichts zu bemerken.

Deželni glavar:

Ker je gospod vladni zastopnik govoril, je debata zopet odprta.

Želi kdo besede?

Gospod poslanec dr. Schaffer ima besedo.

Abgeordneter Dr. Schaffer:

Ich will nicht von der Wiedereröffnung der Debatte, sondern nur von der geschäftsordnungsmäßig mir zustehenden Befugnis eine factische Berichtigung vorzubringen, Gebrauch machen. Ich berichtige nun thatsächlich, daß ich ausdrücklich gesagt habe, daß mir der Schreiber des fraglichen Artikels vollständig gleichgiltig ist; ich habe die Person nicht berührt, sondern nur über die Methode mich ausgelassen, daß im amtlichen Organe der Landwirtschaftsgesellschaft desgleichen Vorkommen könnte.

Weiters habe ich gesagt, daß ich die Thätigkeit der Landwirtschaftsgesellschaft als solcher nicht angreife, sondern dieselbe in den meisten Richtungen anerkenne; ich muß daher gegen die betreffende Unterstellung des Herrn Berichterstatters auf das entschiedenste Verwahrung einlegen.

Deželni glavar:

Zeli še kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prestopimo na glasovanje.

Gospodje, ki pritrdite predlogu upravnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Preidemo na daljno točko, to je.

26. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji kmetijske podružnice v Čatežu pri Trebnjem za podporo in za dovolitev ameriških trt.

26. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Landwirtschaftsfamilie in Tschatezh bei Treffen um Subvention und um Verabfolgung von amerikanischen Reben.

Poročevalci dr. Papež:

Visoka zbornica! Kmetijska podružnica v Čatežu pri Trebnjem prosi za dobrohotno denarno podporo in za podelitev ameriških trt in reznikov iz kmetijske šole na Grmu. Prošnja je sicer dobro utemeljena, vendar je zmatral upravni odsek, da je ne bode rešil in merito, marveč da je izročiti deželnemu odboru, ki ima razpolagati s posebnim kreditom v to svrhu, in torej predlagam:

Visoki deželni zbor naj sklene:

„Prošnja se izroči deželnemu odboru v primerno rešitev.“

Deželni glavar:

Zeli kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim gospode, ki pritrdite temu predlogu, naj izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

27. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji prebivalcev vasi Dobravice, Geršice in drugih za podporo za zgradbo mostu pri Dobravcah.

27. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über das Gesuch der Ortsinsassen von Dobrawitz, Gerstitz u. a. um Subvention für die Errichtung einer Brücke bei Dobrawitz.

Poročevalci Lenarčič:

Visoka zbornica! V imenu upravnega odseka mi je čast poročati o prošnji prebivalcev vasi Do-

bravice, Geršice in drugih za podporo za zgradbo mostu pri Dobravcah. Pred kakimi 30 leti napravil se je most čez Lahinjo in sicer ob troških prebivalcev, namreč 30 posestnikov in 10 kajzarjev, ki so potem dotične troške polagoma plačevali. Morali so namreč napraviti dolg. Most je sedaj tako slab, da je bilo okrajno glavarstvo primorano, prepovedati daljno uporabo mostu. Posestniki v Dobravcah navajajo, kako silno potreben je ta most in pravijo: (bere: — liest:)

„Ker je pa ta most resnobno silno potreben in smo šele komaj prvi dolg od dela poplačali. Omenjeni most rabimo, da zamoremo k sv. maši v farno cerkev v Podzemelj, otroci v dvorazredno vsakdanjo šolo, nositi ali voziti mrlice na pokopališče v Podzemelj, v nesrečah ognja, zaradi zdravnikov, prav velika potreba je zaradi vožnje poljedelskih pridelkov, zaradi kupčije z živino v sejme v Črnomelj itd., kakor tudi tujcem v pripomoček kupčije prav veliko koristi, vendar pa od vožnje čez most plačila ne smemo jemati.“ Prošnja je priložen tudi proračun in iz tega je razvidno, da bodejo stali popravki tega mostu 2700 gld. Ker pa ti posestniki tako velike svote ne bodo lahko skupaj spravili, prosijo, da bi jim dežela priskočila v pomoč. Upravni odsek je uvidel potrebo tega mostu, in ker bi daljno zavlečevanje te zadeve ne bilo koristno, zlasti ker je že okrajno glavarstvo bilo prisiljeno, poseči v to stvar, nasvetuje sledeče:

Visoki deželni zbor naj sklene:

„Deželnemu odboru se naroča, da o tej prošnji poizveduje po natančnih podatkih, ter, ako se je prepričal o nujnosti zgradbe, dá primerno podporo.“

Deželni glavar:

Zeli kdo besede v splošni debati?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim gospode, ki se strinjajo s tem predlogom, naj izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Daljna točka je:

28. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji županstva v Črnomvrhu za podporo za zgradbo občinske poti od Zaloga do Črnegavrha.

28. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über das Gesuch des Gemeindevorstandes in Schwarzenberg um Subvention für die Herstellung des Gemeindeweges Sallach-Schwarzenberg.

Poročevalci Povše:

Visoka zbornica! Županstvo občine Črni Vrh prosi ponovljeno denarne podpore, da bi se zvršil zadnji del ceste, ki je bila projektovana od Polhogra Gradca skozi Zalog na Črni Vrh. Visoka zbor-

nica se bode gotovo iz prejšnjih časov spominjala govorov v tej zadevi, ki so vsi merili na to, da se je dokazala potreba dobre vozne ceste, po kateri naj bi se obširna pokrajina zvezala in se pot odprla z drugim svetom. Ne bodem se spuščal v ponavljanje razlogov, navajam le, da je visoki deželni zbor nakazal za zgradbo te ceste že precejšnje svote in iz teh podpor se je s sodelovanjem občanov dovršil že precejšnji del ceste, primanjkuje pa sedaj še cesta od Zaloga do Črnega Vrha, kajti le potem bode Črnovrški okolici mogoče, posluževati se te ceste. Vrhniški cestni odbor, ki je imel po nalogu deželnega odbora poslovati v tej zadevi, in kateremu je bilo nekaj podpore nakazano, ustavil je nadaljno delovanje, in sedaj je občanom Črnega Vrha veliko na tem, da se dovrši še ostali del ceste. Občina se je, kar je hvale vredno, sama lotila dela in hoče takorekoč lastnoročno izvršiti ta del ceste, vendar pa je treba napraviti 3 mostove in nekoliko škarp, in v to potrebuje občina primerno podporo. Upravni odsek je prošnjo pretresaval in se je prepričal o tej potrebi in za to je sklenil priporočati visoki zbor, da blagovoli uslišati prošnjo, ob enem pa je uvidel upravni odsek, da manjka še natančnejših poizvedeb glede porabe in izvršitve ceste od strani cestnega odbora, ki dosedaj pravega poročila še ni izvršil. Na podlagi teh razlogov nasvetujem v imenu upravnega odseka sledeče:

Visoki deželni zbor naj sklene:

„Deželnemu odboru se naroča, da od okrajnega cestnega odbora Vrhniškega zahteva natančni izkaz o dosedajšnjih izvršenih delih na novo zgrajeni cesti Polhovgradec-Črnavrh ter o porabi od deželnega zbora v to svrhu podeljenih denarnih podpor ter da potem na podlagi teh poizvedeb vse potrebno ukrene, da se toliko potrebna cesta do Črnega Vrha že dogotovi.

Ob enem se pooblašča deželni odbor, da izplača občini Črnavrhniški za dogotovljenje ceste od Zaloga do Črnega Vrha še 250 gld., kakor hitro se prepriča, da bo to delo izvršeno.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim gospode, ki pritrdé temu predlogu, naj izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

29. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji prebivalcev v Leskovcu za izločitev farne občine, oziroma jednega dela iste iz mestne občine Krške.

29. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über das Gesuch der Zusassen von Hafelbad um Trennung der Pfarrgemeinde, respective eines Theiles derselben von der Stadtgemeinde Gurkfeld.

Poročevalec ces. svétnik Murnik:

Visoki zbor! Nekateri občinci iz Leskovca pri Krškem obrnili so se do visokega deželnega zbora s prošnjo, naj bi sklenil, da bi se iz Leskovške fare napravila posebna občina, ki naj bi se izločila iz občine Krške in Cerkljanske. Spadale naj bi v novo občino Leskovsko katasterske občine Leskovec, Lenuže in Ravno, ki spadajo sedaj v občino Krško, potem pa katasterske občine Drnovo in Veliki Podlog, ki sedaj spadate v občino Cerkljansko. Prosilci navajajo, da so se že enkrat obrnili do visokega deželnega zbora, da bi se ustanovila taka nova samostalna občina, in da občinski odbor Krški in Cerkljanski nista ugovarjala. To ni tako, temveč prosilci gotovo mislijo na ono prošnjo, ki se je pred nekaj leti vložila pri visokem deželnem zboru in je šla na to, da bi se fara Bučka izločila iz Studenske občine in ustanovila kot samostojna občina. Deželni odbor je izvršil dotične poizvedbe, ali bile so take, da mu nikakor ni bilo mogoče na podlagi prošnje, oziroma podatkov, ki so mu došli od okrajnega glavarstva in od raznih farnih predstojnikov, nasvetovati, da bi se dotični prošnji ustreglo, namreč da bi se fara Bučka izločila iz občine Studenske in postala samostojna občina.

Prošnja, katero so letos podali nekateri občinci iz Leskovca in okolice, ima drugo smer, to namreč, da se nekaj katasterskih občin izloči iz občine Krške in dve iz občine Cerkljanske. Gledé na obe te prošnji se upravni odsek ni mogel odločiti, da bi nasvetoval, da bi se prošnja tako rešila, da bi se potem zakona napravila samostojna občina Leskovska, posebno zaradi tega ne, ker se sama nikakor ne more rešiti, temveč le s prošnjo posestnikov iz fare Bučke. Sedanja prošnja je deloma popolnoma nova, treba je še daljnih preiskovanj, in o novi prošnji se je treba obrniti še do politične oblasti, in zaradi tega nasvetujem v imenu upravnega odseka:

Visoki deželni zbor naj sklene:

„Prošnja nekaterih občanov iz Leskovca za izločenje iz Krške občine in ustanovitev samostojne občine se izroča deželnemu odboru v pretres in poročanje skupno z ono župljanov iz Bučke za izločitev iz Studenske občine in ustanovitev samostojne občine.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim gospode, ki pritrdé temu predlogu, naj izvolijo vstati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

30. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji županstva v Mengšu in drugih za uvrstitev občinske ceste od Mengša do deželne ceste pod Križem med okrajne ceste.

30. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition des Gemeindevorstandes in Mannsburg und anderer um Einreihung der Gemeindefraße von Mannsburg bis zur Landesstraße bei Kreuz unter die Bezirksstraßen.

Poročevalec Kersnik:

Županstvo v Mengši prosi, da bi se občinska cesta, ki vodi od Mengša proti Križu na tamošnjo deželno cesto, uvrstila med okrajne ceste. Prošnja se utemeljuje s tem, da se sklicuje na večji promet, ki je sedaj na tej cesti vsled tega, da se je otvorila Kamniška železnica. Upravni odsek je uvaževal to prošnjo, pa nima zadosti temeljnega gradiva, da bi imel povod, predlagati meritorno rešitev, temveč se je moral zadovoljiti s predlogom, da se izroči prošnja deželnemu odboru, da se pogovori s poklicanimi oblastvi in v prihodnjem zasedanji predloži svoje nasvete. Nasvet se glasi:

Visoki deželni zbor naj sklene:

„Prošnja županstva v Mengšu se odstopa deželnemu odboru v zadevi kategoriziranja občinske ceste spod Križa do Mengša poizvedovati in v prihodnjem zasedanji staviti primerne nasvete.“

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati.

Gospodje poslanci, ki se strinjajo s predlogom upravnega odseka, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet in s tem smo končali dnevni red.

Naznanjam, da bode prihodnja seja v torek, 23. t. m. ob 10. uri dopoludne.

Finančni odsek zboruje takoj po seji, oziroma po volitvi odseka v oceno davčne preosnove, ki se ima sedaj vršiti. Prosim gospode poslanca, da izvolijo oddati glasovnice.

Pretrgam sejo za 10 minut.

(Po odmoru 10 minut. — Nach einer Pause von 10 Minuten.)

Gospoda poslanca Klun in dr. Schaffer imata skrutinij. Izid volitve se bode naznanil v prihodnji seji.

Na dnevni red prihodnje seje pridejo sledeče točke:

(Glej dnevni red prihodnje seje. — Siehe Tagesordnung der nächsten Sitzung.)

Sklepam sejo.

Konec seje ob 1. uri 45 min. popoldne. — Schluß der Sitzung um 1 Uhr 45 Min. Nachmittag.